Förstudie

Förutsättningar för gränsöverskridande tidningssamarbete på samiska och meänkieli

30 sep 2011

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Bilagor:
1. Sydsamiska språket i tidningsform av Samiskt språkcentrum, 2011.
2. Gränsöverskridande tidningssamarbete på meänkieli och samiska
   - Meänkieliperspektivet, 2011

Innehållsförteckning

Sammanfattning och förslag 4
1. Uppdraget 6
2. Förstudiearbetet 9

3. Gränsöverskridande tidningssamarbete på samiska 10
3.1 Bakgrund - Sverige 10
3.1.1 Det svenska presstödet 10
3.1.2 Presstödsutredningen SOU 2006:8 10
3.1.3 Regeringens prop. 2009/10:199 11
3.2 NORGE - utvecklingen av det samiska presstödet 11
3.2.1 Det norska samiska presstödet 11
3.2.2 Start för tidningssidor på lulesamiska 2003 11
3.2.3 Förändringen av norska presstödet 2008 12
3.2.4 Lulesamer betraktar Lokalavisa NordSalten som samisk tidning 12
3.2.5 Systemet hämmar utökning av antalet samiska sidor 13
3.2.6 Initiativ till en sydsamisk tidning i Norge 2009 13
3.2.7 Norska Sametingets utredning om en sydsamisk tidning i juni 2009 14
3.2.8 Problematisering av samisk journalistik i norsk miljö 14
3.2.9 Start för samisk sida i Snåsningen i juli 2009 15
3.3 SVERIGE - förutsättningar för stöd till minoritetsspråk 15
3.3.1 Svenska tidningars intresse för presstöd till samisk sida 15
3.3.2 Svenska tidningarnas intresse för samiska frågor 16
3.3.3 Finansiering genom annonsmarknaden 16
3.3.4 Finansiering genom prenumerationsmarknaden 16
3.3.5 Toleransen hos läsarna för en samisk sida 16
3.3.6 Gränsöverskridande tidningssamarbete på gång i Jämtlands län 17
3.4 FINLAND - det selektiva presstödet 17
3.4.1 Presstöd till tidningssidor på samiska infördes i Finland 2008 17
3.4.2 Finska presstödsförordningen 2008 17
3.4.3 EU-godkännande till det finska presstödet 2008 18
3.4.4 Lapin Kansa söker finskt presstöd till sidor på samiska 2011 18
3.**5 Gränshinder för nordiskt tidningssamarbete** 18
3.5.1 Gränshinder för användningen av samiska språket 18
3.5.2 Gränshinder för samproduktion 19
3.5.3 Gränshinder för distribution i grannlandet 19
3.**6 Självständig samisk dagstidning som alternativ** 20
3.6.1 Start av samisk dagstidning som editionerad tidning eller avläggare 20
3.6.2 Avbruten projektstart för editionerad samisk dagstidning 2004 20
3.6.3 Skärpta krav för editionerad tidning eller avläggare 21
3.6.4 Köp av utrymme för en självständig tidningsbilaga 21
3.6.5 Etablering av samisk gratistidning 22
3.7 Samarbete med etablerad lokaltidning 22
3.7.1 Skäl till samarbete med en lokaltidning 22
3.7.2 Eventuell svensk samarbetspartner till Snåsningen 22
3.7.3 Eventuell svensk samarbetspartner till Lokalavisa NordSalten 22
3.8 Etablering av norska Ávvir i Sverige 22
3.8.1 Eventuell svensk samarbetspartner till Ávvir 22
3.8.2 Svenskt presstöd nödvändigt för Ávvir 23
3.8.3 Förslag från Ávvir på svensk bolagskonstruktion 23
3.8.4 Kompromiss mellan Sverige och Norge om samverkan kring presstöd 24
3.9 E-tidning i stället för papperstidning 25
3.9.1 Elektronisk distribution som alternativ 25
3.9.2 Förslag på samisk e-tidning 25
3.9.3 Svenskt presstöd för e-tidningar 26
3.9.4 Teknikneutral presstödsreform på gång i Norge 26
3.9.5 Dagsfärskt initiativ för sydsamisk e-tidning på tvärs över gränsen 26
3.9.6 Förslag på att börja med ett försöksprojekt 27

3.10 Språkets form - en central fråga i medieutbudet....27
3.10.1 Stort behov av texter på syd- och lulesamiska....27
3.10.2 Stort samiskt utrymme i medieutbudet ger goda effekter....27
3.10.3 Avgörande för samiskan att synas särskilt i mediedomänen....27
3.10.4 Översatta texter till samiska svarar inte mot behovet....28
3.10.5 Extra resurser behövs till korrekturläsning....28
3.10.6 Sydsamiskan kräver särskild kvalitetsgranskning....28
3.10.7 Nyskrivning av texter på samiska är att föredra....29

4. Gränsöverskridande tidningssamarbete på meänkieli....30
SVERIGE....30
4.1 Intresse och behov av en tidning på meänkieli....30
4.2 Finansiering genom annonser....31
4.3 Finansiering genom prenumerationer....32
4.4 Tidningars intresse för svenskt presstöd för sidor på meänkieli....32
4.5 Tidningsbilaga på meänkieli....32
4.6 Kostnader för en sida på meänkieli....32
4.7 Gränsöverskridande tidningssamarbete....32
4.8 Texter på meänkieli extra kostnadskrävande....33
4.9 E-tidning på meänkieli....33
4.10 Haparandabladets remissyttrande till Pressutredningen 2004....33
4.11 Förslag till kommande presstödsutredning från STR-T....34

5. Förstudiens förslag....35
5.1 Kostnadsberäkningar....37
5.2 Finansiering....40

6. Kartläggning av medier som riktar sig till samer....41
FINLAND....41
YLE Sápmi....41
Lapin Kansa....42
NORGE....42
NRK Sápmi....42
Ávvir....44
Ságat....44
Lokalavisa NordSalten....44
Snåsningen....45
Daerpies Dierie....45
Nuorttanaste....46
Ungdomsmagasinet Š....46
Gába....47
SVERIGE....47
SR Sámi Radio....47
SVT Sápmi....48
Samefolket....49
Nuorat....49

7. Kartläggning av medier som riktar sig till tornedalingar....50
FINLAND....50
Tidningar....50
NORGE....50
Ruijan Kaiku....50
SVERIGE....50
Sveriges Radio....50
Sveriges Television....50
Haparandabladet....51
METavisi....51
Tornedal.se....51

Sammanfattning och förslag

Sametingets förstudie föreslår

1. att en ny typ av presstöd för tidningar på samiska och meänkieli införs likt det presstöd som finns i Norge för samiska tidningar. (3.5.1)

2. att ett särskilt presstöd inrättas efter norsk presstödsmodell för lokala tidningar som har sidor på samiska och meänkieli. I Norge infördes möjligheten för samiska sidor i lokaltidningar 2005. Samma typ av presstöd finns i Finland efter att stödet godkänts av EU-kommissionen 2008. (3.3.1-3.3.6)

3. att kravet på att 90 procent av upplagan ska vara spridd i Sverige, slopas för tidningar på samiska och meänkieli i likhet med vad Pressutredningen 2004 föreslog. Frågan åter blivit aktuell genom möjligheten att etablera en samisk e-tidning med abonnenter i båda länder. (3.5.3)

4. att Sverige och Norge sluter en överenskommelse, som inrymmer att Norge ger norska Ávvir möjlighet att expandera i Sverige mot att Sverige ger möjlighet för en ny svensk sydsamisk tidning att expandera i Norge. Det skulle förhindra att det norska presstödet för Ávvir och Ságat urholkas så mycket vid etablering av en ny norsk sydsamisk tidning, att det slår undan grunden för deras existens. (3.8.4)

5. att kravet slopas på att en tidnings huvudredaktion ska ligga i Sverige vad gäller en samisk tidning. (3.8.1-3.8.3)

6. att den kommande pressutredningen tittar närmare på frågan om stöd till varianter av e-tidningar, som skriver på samiska och meänkieli. Idag finns nya lösningar som alternativ till en papperstidning. Ett exempel kan vara att svenskt presstöd ges till Ávvir för elektronisk distribution efter en etablering i Sverige. (3.9.1-3.9.6)

7. att kravet på egenproducerat innehåll förändras för att gynna samproduktion av tidningssidor mellan svenska och norska tidningar eller mellan tidningar som skriver på meänkieli. Sidorna bör undantas från mätning för att inte belasta svenska presstödstidningar, som vill publicera materialet, men som ligger nära det kritiska gränsvärdet. (3.5.2)

8. att kravet slopas på att en samisk tidning, som skriver på svenska, ska göra det "i huvudsak" på svenska. Nuvarande presstödsregler innebär att en samisk tidning, som vill uppnå lägsta tillåtna upplaga på 1 500 ex och sedan ytterligare utvecklas, aldrig kommer att våga skriva på samiska till mer än högst 10 procent, eftersom regeln förhindrar mer samisk text. (3.6.1-3.6.3)

9. att extra resurser tilldelas för nyskrivna originaltexter, korrekturläsning och språkvård för de mest hotade språkvarieterna vid etablering av en samisk dagstidning eller tidningssidor på annat språk än svenska. (3.10.1-3.10.7)

10. att Haparandabladet får samma presstöd som vanliga tvådagarstidningar för att finansiera två sidor på meänkieli. Det betyder att presstödsbeloppet bör höjas från 2 239 000 kr till 3 492 000 kr. Höjningen på 1 253 000 kr motsvarar kostnaderna för två sidor på meänkieli (4.10, 5.1)

1. Uppdraget

REGERINGEN

Kulturdepartementet

Regeringsbeslut 21

2010-12-22 Ku2010/2105/MFI

Sametinget
Box 90
981 22 KIRUNA

Uppdrag till Sametinget att genomföra en förstudie om förutsättningarna för gränsöverskridande tidningssamarbeten på meänkieli och samiska

1 bilaga

Ärendet

Genom Sveriges ratificering av Europarådets europeiska stadga om landsdels- eller minoritetsspråk och Europarådets ramkovention om skydd för nationella minoriteter har finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska getts status som nationella minoritetsspråk. Finska, meänkieli och samiska har bland minoritetsspråken getts en särskild ställning eftersom de anses ha en historisk geografisk bas i Sverige. Detta innebär bl.a. att Sverige har åtagit sig att uppmuntra eller underlätta att minst en tidning grundas eller upprätthålls på dessa språk. Det finns en presstödsberättigad tidning i Sverige som ges ut på finska, men det finns ingen dagstidning på meänkieli eller samiska i Sverige.

I propositionen 2009/10:199 *Nya villkor för stödet till dagspressen* uttalas att det är viktigt att förutsättningarna för dagstidningar på meänkieli och samiska förbättras. Av den anledningen gör regeringen i propositionen bedömningen att initiativ till ett samarbete med berörda myndigheter och aktörer i Finland och Norge bör tas för att underlätta utgivningen av gränsöverskridande dagstidningar på meänkieli och samiska. Ett sådant samarbete bör även involvera de berörda språkgrupperna och kan t.ex. omfatta en undersökning av förutsättningarna för gränsöverskridande tidningssamarbeten på meänkieli och samiska.

Företrädare för Sametinget och Svenska Tornedalingars Riksförbund (STR-T) har framfört önskemål om uppdrag och medel för att genomföra förstudier kring hur gränsöverskridande tidningssamarbeten på meänkieli och samiska skulle kunna komma till stånd.

Postadress 103 33 Stockholm
Besöksadress Drottninggatan 16
Telefonväxel 08-405 10 00
Telefax
E-post: registrator@culture.ministry.se

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Sametinget att i samråd med Svenska Tornedalingars Riksförbund genomföra en förstudie om förutsättningarna för gränsöverskridande tidningssamarbeten på meänkieli och samiska.

Uppdraget ska utföras enligt *bilagan*. Uppdraget ska redovisas skriftligen till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 30 juni 2011. Sametinget ska hålla Regeringskansliet (Kulturdepartementet) informerat om hur uppdraget fortskrider.

Regeringen beviljar Sametinget 130 000 kronor för genomförandet av uppdraget. Sametinget ska se till att Svenska Tornedalingars Riksförbund ges ekonomiska förutsättningar för samverkan i uppdraget i de delar som rör målgruppen tornedalingar.

Medlen får användas för uppdraget längst till den 30 juni 2011. Medlen betalas ut från Kammarkollegiet till Sametinget (pg 954287-9) senast den 31 december 2010 med hänvisning till detta besluts diarienummer. Sametinget ska senast den 30 juni 2011 till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) lämna en redovisning av bidragets användning. Medel som inte använts ska betalas tillbaka till Kammarkollegiet samma datum.

Kostnaden för uppdraget ska belasta det under utgiftsområde 17 uppförda anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, anslagspost 6 Bidrag till allmän kulturverksamhet – del till Kammarkollegiet för budgetåret 2010.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen bedömer att det är angeläget att närmare undersöka förutsättningarna för gränsöverskridande tidningssamarbeten på meänkieli och samiska. Ett uppdrag som involverar de berörda språkgrupperna ligger också i linje med regeringens minoritetspolitiska strategi.

På regeringens vägnar

Lena Adelsohn Liljeroth

Sofie Berg Cormier

REGERINGSKANSLIET

Bilaga till regeringsbeslut
Ku2010/2105/MFI
2010-12-22

Kulturdepartementet

Utförande av uppdraget till Sametinget

Sametinget ges i uppdrag att genomföra en förstudie om förutsättningarna för gränsöverskridande tidningssamarbeten på meänkieli och samiska.

I uppdraget ska ingå att
- kartlägga existerande medier i Finland, Norge och Sverige som riktar sig till målgrupperna samer och tornedalingar,
- kartlägga behovet och intresset av tidningar på meänkieli och samiska samt möjligheterna till gränsöverskridande samarbeten inom sådan verksamhet,
- undersöka möjligheterna till ökad tillgänglighet genom ny teknik, såsom förutsättningarna för elektronisk distribution av tidningar på meänkieli respektive samiska,
- redovisa de ekonomiska förutsättningarna samt lämna förslag till finansiering, och
- lämna förslag på hur arbetet med att få till stånd gränsöverskridande tidningssamarbeten på meänkieli och samiska bör läggas upp.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Svenska Tornedalingars Riksförbund i de delar som rör målgruppen tornedalingar.

2. Förstudiearbetet

Förstudien har gjorts i samarbete mellan Sametinget och Svenska Tornedalingarnas Riksförbund-Tornionlaaksolaiset, STR-T. En löpande dialog har förts med förbundets verksamhetsledare Maja Mella, som ställt utredningsmaterial till förfogande. Ida Brännnström har skrivit en rapport, som medföljer som bilaga.

David Jonasson vid Samiskt språkcentrum i Östersund har sammanställt fakta kring tidningsläsandet på speciellt det sydsamiska språket.

Enkäter med förfrågan om intresse att publicera stoff på samiska och meänkieli har gjorts hos samtliga dagstidningar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län. I Norge har alla samiska dagstidningar och lokaltidingar som publicerar sidor på samiska tillfrågats. I Finland har tidningar i finska Tornedalen kontaktats. Även resonemang har förts med företrädare för radio och TV.

En löpande dialog har förekommit med företrädare för tidningssamarbete i Nordens Gröna Bälte, norska Sametinget och Medietilsynet i Norge, vilket resulterat i att inititiv tagits för att kartlägga behovet att etablera en sydsamisk tidning på tvärs över gränsen. Den processen pågår just nu.

Förstudien har gjorts av Gustaf Jillker.

3. Gränsöverskridande tidningssamarbete på samiska

3.1 Bakgrund - Sverige

3.1.1 Det svenska presstödet

Gränsöverskridande tidningssamarbete berörs framför allt av regler som presstödsförordningen (SFS 1990:524) uppställer för det direkta driftsstödet till dagstidningar i Sverige. Driftsstöd går till tidningar som är andratidningar på utgivningsorten och det uppgick 2009 till cirka 480 miljoner kronor.

Presstödet betalas bara ut till sådana tidningsföretag som uppfyller villkoren för stöd. Med en dagstidning menas en en allmän nyhetstidning eller publikation av dagspresskaraktär. Den ska komma ut med minst ett nummer per vecka och ha ett innehåll som i huvudsak är skrivet på svenska och i huvudsak distribueras inom landet. Den ska komma ut under eget namn och dess egna redaktionella innehåll ska utgöra minst 55 procent. Tidningen ska ha en abonnerad upplaga på minst 1 500 ex och i huvudsak vara abonnerad.

En dagstidning får inte ha en täckningsgrad som överstiger 30 procent. Ett undantag görs för en tidning i Haparanda, som ändå kan få presstöd, därför att den har ett redaktionellt innehåll som till minst 25 procent är skrivet på finska. Driftstödet är dock begränsat till det som gäller för en endagstidning, även om den utkommer flera dagar i veckan.

Stödet fördelas av Presstödsnämnden som är en statlig myndighet. Den följer särskilda föreskrifter under Kulturrådets författningssamling (KRFS 2009:1) vid dess tillämpning av presstödsförordningen. Tidningsstatistik AB sköter mätning av tidningars upplaga, och för det finns TS upplagebestämmelser.

Presstödet har funnits sedan början av 1970-talet. Riksdagen beslöt 2010 att presstödsförordningen ska tidsbegränsas till den 31 december 2016. En översyn av presstödets inverkan på mediemångfalden och konkurrensen kommer också att göras med inriktning på att ta fram ett underlag till eventuella nödvändiga ändringar av presstödssystemet efter 2016.

3.1.2 Presstödsutredningen SOU 2006:8

Gränsöverskridande tidningssamarbete blev ett särskilt kapitel i den senaste presstödsutredningen 2004. Presstödskommittén lämnade i jan 2006 flera förslag som gällde tidningar till invandrare och nationella minoriteter. I betänkandet SOU 2006:8, sid 366-371, föreslår kommittén ett särskilt driftsstöd till dagstidningar som ges ut på samiska eller meänkieli. Om tidningen uppfyller alla huvudsakliga förutsättningar, behöver dess egna redaktionella innehåll bara till minst 25 procent vara skrivet på samiska eller meänkieli. Kommittén föreslår också att en sådan tidning får saluföras utanför Sverige utan att förlora rätten att berättiga till driftsstöd men även tillgodogöra sig den upplaga som säljs utanför Sverige som underlag för presstödet.

Kommittén föreslår också ett mellanstatligt samarbete med Norge och Finland för att underlätta utgivningen av gränsöverskridande dagstidningar på samiska och meänkieli. Det kan gälla åtgärder för att minska kostnader för tryckning och distribution men också frågor om olika ekonomiska bidrag. t.ex. för att tidningar ska kunna ges möjlighet att upprätthålla en redaktionell bevakning i de tre länderna.

3.1.3 Regeringens prop. 2009/10:199

Regeringen 2010 följde endast ett av presstödskommitténs förslag, som berörde särskilt de nationella minoriteterna och det gällde ett initiativ till ett samarbete med berörda myndigheter och aktörer i Finland och Norge för att underlätta utgivningen av gränsöverskridande dagstidningar på meänkieli och samiska. Ett sådant samarbete kan t.ex. omfatta en EU-rättslig analys samt en undersökning av förutsättningarna för gränsöverskridande samarbeten på meänkieli och samiska.

Vid ett möte på kulturdepartementet i januari 2010 framförde Sametinget och Svenska Tornedalingarnas riksförbund, STR-T, att det kan vara svårt att etablera en ny tidning på samiska eller meänkieli under de generella villkoren i presstödsförordningen, men en framkomlig väg skulle kunna vara att försöka etablera samarbeten med befintliga tidningar med innehåll på meänkieli eller samiska. Önskemål framfördes därvid om uppdrag och medel för att genomföra förstudier kring hur gränsöverskridande tidningssamarbeten på meänkieli och samiska skulle kunna komma till stånd.

Regeringens uppdrag till Sametinget och Svenska Tornedalingarnas riksförbund, STR-T, kom i december 2010.

3.2 NORGE - utvecklingen av det samiska presstödet

3.2.1 Det norska samiska presstödet

Samiska tidningar i Norge sorterar under en särskild samisk presstödsordning, som tillkom 1987. Idag omfattar det presstödet tidningar, som har den samiska befolkningen som huvudmålgrupp, enligt den senaste målformuleringen 2008. Från 2008 omfattar programmet i första hand de två dagstidningarna Ávvir och Ságat. Ávvir är en sammanslagning sedan 2008 av Min Áigi och Áššu.

Det totala samiska presstödet ligger på 21,6 milj NKR (2009), varav Ávvir, som skriver på nordsamiska, fick 12,2 milj NKR (2009) och Ságat, som skriver på norska, 9,0 milj NKR (2009). Fördelningen mellan de båda tidningarna beror på ett grundbidrag på 82,5 procent av produktionsbidraget, vilket båda tidningar får, och ett variabelt bidrag på resterande 17,5 procent, vilket fördelas efter antalet utgåvor och sidor på samiska, varav Ávvir får det mesta. Utgångspunkten för det variabla bidraget är att ge kompensation för merkostnaderna som den samiska texten innebär.

Bidrag till en lulesamisk sida i veckan går sedan 2005 till Lokalavisa NordSalten och bidrag till en sydsamisk sida i veckan går sedan 2010 till Snåsningen. Totalt ligger det beloppet på 4 procent av det totala produktionsbidraget.

För att få samiskt presstöd måste en tidning uppfylla vissa villkor. Lägsta upplaga är på minst 750 ex. Tidningen ska organiseras som ett aktiebolag och villkoren måste uppfyllas minst ett kalenderår innan stödet kan ges.

3.2.2 Start för tidningssidor på lulesamiska 2003

Efter ett initiativ av det samiska kulturcentret Árran har Lokalavisa NordSalten publicerat en sida lulesamisk text i varje nummer sedan 2003. Första åren skedde verksamheten i projektform och sedan utan stöd. Först 2005 inrymdes Lokalavisa NordSalten i den samiska presstödsordningen men bara med 1 procent av det totala produktionsstödet, cirka 130 000 NKR. Nordland fylkeskommun bidrog 2007 med 250 000 NKR för att inte projektet skulle läggas mer.

3.2.3 Förändringen av norska presstödet 2008

Mot bakgrund av sammanslagningen av tidningarna Min Áigi och Áššu och en betydande budgetökning på 5 milj NKR gjordes en genomgång av presstödsförordningen 2007 - 2008. Översynen resulterade i en ändring av förordningen i juni 2008, varvid en större andel kunde avsättas till det variabla presstödet för samisk text. Det gynnade nystartade Ávvir.

Lokalavisa NordSalten fick också sitt bidrag ökat för den lulesamiska sidan från 1 till 2 procent, vilket innebar cirka 380 000 NKR. Tidningen beräknade de årliga kostnaderna för det året till 400 000 NKR fördelat på dels personalkostnader, dels ökade tryck- och distributionskostnader på grund av ökat genomsnittligt sidantal. Idag får Lokalavisa NordSalten 480 000 NKR.

En ändring infördes också för sydsamiska i förordningen, vilket skulle gynna stöd till produktion av tidningssidor på sydsamiska i norskspråkiga tidningar. Stödet utökades till att inte bara omfatta lulesamiska utan även sydsamiska, och det skrevs in att stödet kunde uppgå till 4 procent av produktionsstödet.

På grundval av samråd med Sametinget om ändringar i förordningen satte kulturdepartementet igång en utredning om hur presstödsförordningen i högre grad kan stimulera användningen av alla de samiska skriftspråken, underförstått en etablering av en sydsamisk tidning. Uppdraget gick till Medietilsynet, som fortfarande 2011 utreder frågan.

I presstödsförordningen gjordes också en ändring i ändamålsparagrafen. Definitionen för en samisk tidning ändrades från att samerna ska vara målgrupp till huvudmålgrupp. För en tidning som utges i eller har en betydande täckning inom de lule- eller sydsamiska kärnområdena. För dem finns inget krav på att de ska vara samiska. Bidraget beräknas utifrån antal utgivningar multiplicerat med antal sidor egenproducerat nyhets- och aktualitetsstoff på lule- och sydsamiska.

3.2.4 Lulesamer betraktar Lokalavisa NordSalten som samisk tidning

Presstödsförordningen i Norge förhindrade Lokalavisa NordSalten från att bli betraktad som en samisk tidning. Det har man reagerat emot på lulesamiskt område, för där var den en samisk tidning, eftersom de flesta samer i området prenumererar på den. Det har betydelse för beräkningen av presstödet. I lulesamisk miljö menar man att beräkningen ska vara lika för en tidning på lulesamiskt område som för tidningar i Finnmark, där Ávvir och Ságat verkar. Man anser att de tal, som staten använder vid fördelning av presstödet, är felaktiga och mer anpassade till tidningar som verkar i nordsamisk miljö.

Att medlen till lule- och sydsamiska tidningssidor kan tas från produktionsstödet för samiska tidningar har blivit en inflammerad politisk fråga, eftersom den posten varit reserverad för de nordsamiska tidningarna Ávvir och Ságat. För att behålla nivån på anslaget har de också mobiliserat egna centrala politiker för att försvara sin position hårdare. När de nordsamiska tidningarna beviljades kraftiga ökningar, blev inte lule- och sydsamiska tidningar prioriterade i lika hög grad. Ávvir och Ságat har dock sagt att de inte är emot en ökning för dem, men de anser att totalbudgetramen måste öka i motsvarande grad.

I lulesamisk miljö menar man att om inte reglerna förändras, behöver Lokalavisa NordSalten bara ändra stadgarna, så att tidningen anger att den är en lulesamisk tidning, så hamnar saken i ett annat läge. Man har samtidigt kritiserat Sametinget för att för att ha arbetat för lite för att öka resurserna för utgivning av lulesamiska sidor och bara engagerat sig för en generell ökning. Problemet med bristen på lule- och sydsamiskt tidningsutbud beror inte på avsaknad av aktörer i området, menar man, utan att presstödet är konstruerat för nordsamiska förhållanden och måste därför förändras.

3.2.5 Systemet hämmar utökning av antalet samiska sidor

Lokalavisa NordSalten har sett att det råder efterfrågan på lulesamiska texter. De har till exempel använts i skolans språkundervisning och i synliggörandet av lulesamiskan i Tysfjord kommun, som ingår i det språkliga förvaltningsområdet. Kommunen har därvid bedrivit språkupplärning av både anställda och kommunens befolkning, och för det har man tagit hjälp av texterna i Lokalavisa NordSalten.

Bristen på medel upplevs som särskilt besvärande, när Lokalavisa NordSalten önskat utvidga utbudet till två sidor. Förutsättningen för mer text är att det finns mer medel att söka för att man ska kunna anställa en samisk journalist och genom det slippa behöva läsa språkligt främmande översättningar, vilket man anser sker idag.

En annan hämmande faktor är att om Lokalavisa NordSalten ökar textmängden med ytterligare en sida, ökar ändå inte det samiska presstödet totalt, eftersom det är begränsat till ett fåtal procent av det totala produktionsstödet. Det innebär bara, att man vid en ökning konkurrerar med den tidning, som skriver på sydsamiska. Avgörande kan vara tillgången till journalister, som kan skriva på antingen lulesamiska eller sydsamiska, och i båda fallen råder en stor brist.

3.2.6 Initiativ till en sydsamisk tidning i Norge 2009

Bristen på en sydsamisk tidning i Norge gjorde att Sametinget tog initiativ till en sådan i maj 2008. Sametinget gjorde det genom att i en positionsrapport till kulturdepartementet föreslå en variabel kvotering av presstödet mellan nord-, lule- och sydsamiska för att stärka språkutvecklingen. En sida på lulesamiska kvoteras två gånger nordsamiska och en sida sydsamiska kvoteras tre gånger.

Kulturdepartementet svarade med att be Medietilsynet undersöka, om dagens regler i presstödet gav tillräckligt underlag för ett medieutbud på sydsamiska.

I ett remissyttrande på Sametingets förslag, svarade Landslaget for lokalaviser i feb 2009 att det enda realistiska för lule- och sydsamiska språket är tidningssidor på samiska. Sydsamiska sidor i Snåsningen skulle vara det klart bästa sättet att upprätthålla och stärka skriftspråket. I mars lobbade rådmannen i Snåsa kommun för att sådana sydsamiska sidor skulle införas i Snåsningen. Han underströk att tidningen hade en naturlig roll i förhållande till det samiska språket och kulturen och att tidningen distribuerades till de flesta hushåll i Snåsa. Snåsningen var beredd att redan under sommaren sätta igång med ett sådant tidningsprojekt.

Under remissomgången till Sametingets förslag gjorde även Adresseavisen och Trønder-Avisa som dominerande mediehus i regionen ett utspel till Medietilsynet om att de kunde bidra till att stärka medietäckningen i den sydsamiska miljön och att de även involverat Snåsningen i diskussioner om tankar och lösningar kring det. Det gällde ämnesområden som rörde en papperstidning och särskilt nätet som ny innehålls- och distributionskanal men även frågor om journalistisk integritet. De var öppna för att ta in även medspelare på svensk sida i dialogen.

Rapporten som följde från Medietilsynet, underströk uppfattningen att det hastade med ett sydsamiskt utbud. På sikt var dock den sydsamiska målgruppen förtjänt av ett medieutbud som täcker ett väsentligt större område än vad Snåsningen kan. Medietilsynet avvisade Sametingets förslag på kvotering av lule- och sydsamiska men såg positivt på att Snåsningen kunde producera stoff på sydsamiska så fort som möjligt, och det motiverade snabba åtgärder för Snåsningen.

3.2.7 Norska Sametingets utredning om en sydsamisk tidning i juni 2009

Som ett svar på Medietilsynets rapport tillsatte Sametinget en person med uppgift att åka runt i sydsamisk miljö för att lyssna på synpunkter kring förslaget på en tidningssida i Snåsningen och på erbjudandet om nättjänster genom Trönder-Avisas och Adresseavisen.

Under det första informationsmötet i Snåsa framkom synpunkter på att det samiska medieutbudet inte bara fick tillåtas bli koncentrerat kring Snåsa. Med kopplingen till etablerade norska tidningar, som visat intresse, fanns en risk att viktiga samiska frågor inte prioriterades av de norska redaktionerna. Den samiska vinklingen var en poäng. Det betydde att sydsamerna måste få en debattidning med plats för meningsutbyte och inte bara för snabba nyheter. Tanken att Ávvir skulle ha ansvar för att skriva på sydsamiska avvisades, eftersom journalister från norr stod alltför långt bort för att kunna skapa ett fullgott utbud i området. En senare kontakt med Ávvir gav vid handen att tidningen även uppfattade det som omöjligt att ta ansvar för för ett tidningsutbud på sydsamiska.

Längre norrut i Majavatn framfördes starkt önskemål om en självständig sydsamisk tidning och att den samiska kontrollen kunde säkerställas genom både samiskt ägarskap och en samisk redaktör. Samtidigt såg man fördelarna med att genom de stora mediehusen få tillgång till den tekniska kompetensen. Om det blev ett samarbete med regionala tidningar, hoppades man att bevakningen av samefrågorna skulle bli mer nyanserad. Av erfarenhet visste man att tidningarna mest var intresserade av konflikter, antingen inåt eller utåt. Det ansågs som närmast omöjligt, att främja det samiska perspektivet i existerande medier.

Under informationsmötet i Mo i Rana, längst norrut, såg deltagare fördelarna med ett samarbete med lokala och regionala norska tidningar, eftersom deras täckning av samiska frågor var väldigt bristfällig. Då kunde ett samarbete nyansera journalistiken, som annars uppfattades som konfliktorienterad eller romantiserad. I området var det få samisktalande och därför kände man sig beroende av att det samiska stoffet producerades och publicerades på norska.

3.2.8 Problematisering av samisk journalistik i norsk miljö

Vid rapporteringen från Sametingets rundresa om intresset för ett sydsamiskt tidningsutbud, uppfattade Medietilsynet att sydsamerna kände tveksamhet till att låta samiska journalister arbeta i norsk mediemiljö. De förstod att sydsamerna helst önskade en helt samisk dagstidning, fristående från norsk pressmiljö och med en samisk redaktör.

Hos de norska dagstidningarna Adresseavisen och Trönder-Avisa, som 2009 kom med förslaget att under vissa förutsättningar samarbeta för att värna om sydsamiskt språk och sydsamisk kultur, har man framhållit, att en tanke med utspelet var att bidra till att stärka yttrandefriheten och demokratin i den samiska miljön genom att stödja den nya unga sydsamiska journalistkår, som är på framväxt. Från tidningarna framhöll man att representanter för minoriteter kan uppleva en väldigt stark press på sig från sina egna att inte vara kritiska i sitt journalistiska arbete. Genom att erbjuda arbete i ett större mediehus, skulle man skapa en form av anställning, som gav ett slags redaktörsskydd, en trygghet som kunde vara svår att få på en liten redaktion.

Från samisk sida har man svarat att erbjudandet innebär ett vägval mellan två olika sätt att se på journalistik. Frågan är vad man anser värdet vara av att stödja lokala regionala tidningar för att utveckla deras samiska bevakning mot att ha en egen fristående samisk redaktion, som själv vinklar frågorna. Ett samiskt värde kan vara att få lyfta samiska frågor på ett bättre sätt i ett stort mediehus, men om det ska vara en samisk vinkel på allting, måste det bli en fristående redaktion. Det redaktionella oberoendet har traditionellt alltid varit väldigt viktigt i samisk debatt.

För de svenska tidningar som tillfrågats om intresset att söka ett svenskt presstöd för att ta in texter på samiska, har frågan om vem som producerar sidorna varit tydlig. Om man ska lyfta fram samiska

frågor och ta reaktioner på det, ska det ske utifrån tidningens redaktionella position och att tidningen har kontroll över språket, har man framhållit hos de svenska tidningarna.

3.2.9 Start för samisk sida i Snåsningen i juli 2009

Under Medietilsynet undersökning om ett medieutbud på sydsamiska blev Snåsningen uppmanad att starta utgivningen av samiska sidor snarast. I juli 2009 trycktes den första sidan på sydsamiska. På grund av brådskan gjordes ett undantag från en regel i presstödsförordningen, så Snåsningen kunde få presstöd ett halvår tidigare, vilket skedde under 2010.

I och med starten av Snåsningen har presstödsförordningens skrivning uppfyllts om att 4 procent av de totala produktionskostnaderna skulle gå till presstöd för berörda tidningar som skriver på lule- och sydsamiska.

3.3 SVERIGE - förutsättningar för stöd till minoritetsspråk

3.3.1 Svenska tidningars intresse för presstöd till samisk sida

På svensk sida är intresset för ett införande av svenskt presstöd till lokaltidningar i Sverige för tidningssidor på lule- och sydsamiska enligt norsk presstödsmodell genomgående stort. Reaktionen varit, att när den ordningen redan tillämpas i Norge och Finland, finns det all anledning även för Sverige att titta på förslaget. Enda invändningen har varit att ett gränsöverskridande samarbete skulle kunna förhindras genom EU-reglerna. Enligt beslut av EU-kommissionen från 2008 är dock det finska presstödet som utgår till tidningar på romani, samiska, svenska eller teckenspråk förenligt med fördraget.

- Skulle vi lösa frågorna kring utgivarens ansvar och få alla kostnader betalda, tycker jag att möjligheten låter väldigt spännande. Blir det som i Norge att stödet motsvarar nästan en tjänst, skulle det vara jätteintressant. Ekonomin är en avgörande faktor. Är det kostnadsneutralt, skulle det bli ett mervärde för vissa av våra läsare. Om vi sedan får en eller två nya prenumeranter vore det inte fel (Norrländska Socialdemokraten).

- Jag är inte ointresserad av att ge ut sidor på samiska, men redaktionsledningen behöver ta ställning till det först (Norrbottens-Kuriren).

- Spontant framstår det som oerhört intressant för oss. Sedan jag tillträdde för cirka två och ett halvt år sedan som ansvarig utgivare har jag diskuterat möjligheterna för ett närmare samarbete med samebyarna. Jag vill att bygden ska känna stolthet över det samiska folket, kulturen, språken. Med vår dominanta ställning i regionen känner vi ett ansvar för det (Norra Västerbotten).

- Förslaget är definitivt intressant att titta närmare på. Frågan är hur många potentiella prenumeranter det skulle ge. Tidningar i Norr planerar att starta en prenumererad lokaltidning i sydsamiskt område med fokus på Lycksele, Åsele, Dorotea, Vilhelmina, Storuman och Sorsele. För att kalkylen ska gå ihop behöver vi minst 2 000 prenumeranter. I det sammanhanget är 100 nya prenumeranter väldigt mycket och då skulle man kunna tänka sig en samisk sida (Västerbottningen).

- För förslaget på ett svenskt presstöd efter norsk modell måste vi fundera på och växla frågan med andra personer på redaktionen (Västerbottens Kuriren).

- Detta låter intressant (Västerbottens Folkblad).

- Viktigt är att veta om det finns en marknad för ett gränsöverskridande samarbete eller något särskilt stöd att hämta. Blir det ett presstöd eller regionala bidrag för samiska språket, är det intressant. Särskilt intressant vore det att se om det är något man kan dra nytta av på bägge sidor gränsen. Finns det en marknad, är det inte svårt att hoppa på tåget (Östersunds Posten).

- Särskilt när det gäller samisk mediebevakning behövs ett samarbete över gränsen. Om den blir en sida inne i den ordinarie tidningen, skulle den stärka möjligheterna att öka upplagan och kanske få högre presstöd (Länstidningen Östersund).

3.3.2 Svenska tidningarnas intresse för samiska frågor

En tidnings intresse för samiska frågor är inte en relevant drivkraft för utgivare med en stor och bred läsekrets att bevaka samefrågor. I stället vill man tänka i journalistiska ämnen som småföretagarfrågor, jakt, natur, rovdjur eller mobiltäckning. Materialet måste vara intressant för andra grupper än bara samer, och om deras intressen sammanfaller, är det intressant att även vad de tycker. En brist man kan känna av är möjligen att inte ha rätt kontaktnät in bland samerna. Det är så man ska se intresset för att ta in en samisk sida i tidningen.

3.3.3 Finansiering genom annonsmarknaden

Grundinställningen för alla lokaltidningar är att de måste vara kommersiella. Därför är det viktigt att veta om det finns annonsintäkter för en samisk sida. För det efterfrågar många tidningar direkt en marknadsundersökning.

Erfarenheten från Norge och Lokalavisa NordSalten är att förhoppningarna att få in annonser för den samiska delen till väldigt liten grad uppfyllts. Tysfjord kommun, som ingår i det samiska förvaltningsområdet, har annonser på både samiska och norska, vilket gör att deras annonser varit mycket större än vanliga. Fylkeskommunen eller statliga organ har dock inte annonserat, som det var sagt.

3.3.4 Finansiering genom prenumerationsmarknaden

För möjligheten att få finansiering genom prenumerationer skiljer sig inställningen mellan tidningarna i Sverige. För tidningar utan presstöd utgör det antal prenumeranter, som kan tillkomma, inget tillräckligt underlag. För en tidning som tar emot presstöd, kan redan ett hundratal nya prenumeranter betyda väldigt mycket, eftersom det kan innebära, att man får en möjlighet att kvalificera sig för presstöd eller få ett högre presstödsbelopp.

3.3.5 Toleransen hos läsarna för en samisk sida

Det finns en toleransgräns för ren text på samiska, men det skiljer sig lite i uppfattningarna hos de lokaltidningar som tillfrågats. Om det bara är samisk text utan översättning, kan toleransen vara liten. Acceptansen anser man nog finnas, när samiska talas inom utgivningsområdet. Det bör även finnas förståelse för det genom historien i området. Blir det bara en eller två sidor i veckan, skulle det säkert inte spela någon roll, när en tidning kan ha över 50 sidor per dag. Läser man inte texten så bläddrar man bara förbi. Så låter några av synpunkterna från svenska lokaltidningar.

Erfarenheten från Lokalavisa NordSalten i Norge är att det från början fanns en skepsis till samisk text men att det lade sig väldigt fort. Första året försökte tidningen skriva enbart på lulesamiska, men det var inte populärt. Några få sa upp tidningen, men alla har senare kommit tillbaka igen. Det visade sig bli bättre när man började med parallella texter på norska och lulesamiska. Ett resultat av den lulesamiska sidan har varit att man ökat både sidantalet och upplagan. Ett intryck är också att tidningen bidragit till att motsättningar mellan samiska och norska i området blivit mycket mindre. De allra flesta förstår inte lulesamiska, men de har vant sig till att både se och acceptera språket.

Erfarenheten från Snåsningen är att man fått god respons på de sydsamiska texterna särskilt från den samiska miljön. Det gäller både från till exempel den samiska internatskolan och andra utbildningssammanhang. Artiklar har använts för en tillrättalagd kurs i sydsamiska.

3.3.6 Gränsöverskridande tidningssamarbete på gång i Jämtlands län

Idén om ett gränsöverskridande tidningssamarbete har vuxit fram parallellt på flera håll. Tidningarna i Jämtland och Tröndelag har under 2010 bedrivit ett Interreg förprojekt "Nyheter och information Över Gränsen" för att undersöka förutsättningarna för ett utökat nyhets- och informationsutbyte inom Nordens Gröna Bälte.

På en samling kastades fram en idé om att göra något tillsammans för att bidra till att stärka yttrandefriheten och demokratin i den samiska miljön. Det var en god idé, men ingen kommersiell idé. Efter årsskiftet 2012 startar huvudprojektet, som går ut på att bygga nätverk och få tidningarna i båda länder att utbyta mer nyheter om vad som händer på andra sidan gränsen genom att utveckla gränsöverskridande arenor som verktyg. Ett samarbetsområde som nämnts är utbyte av samiska nyheter.

3.4 FINLAND - det selektiva presstödet

3.4.1 Presstöd till tidningssidor på samiska infördes i Finland 2008

Det finska presstödet har funnits sedan 1971 och har fungerat i stort sett utan ändringar fram till 2008. Ändringen har inneburit att fördelningsgrunderna till presstödet till övervägande del blivit parlamentariska, vilket innebär att stödet fördelas av de politiska partierna. Den andra typen är det selektiva presstödet, där förändringen mot tidigare praxis är att det införts ett nytt kriterium, nationella minoritetsspråk, vid sidan av det gamla stödet för svenska tidningar och teckenspråk. Det selektiva stödet är inte partipolitiskt färgat. För selektivt presstöd reserveras 500 000 euro, cirka 4,5 milj kr. Det låga beloppet kan förklaras med att det inte finns så många svenskspråkiga tidningar, som stödet i huvudsaklingen är avsett för.

3.4.2 Finska presstödsförordningen 2008

Målgrupper
Det finska presstödet riktar sig framför allt till tidning eller nätpublikation som ges ut på svenska eller för produktion av nyhetstjänster på svenska eller teckenspråk. Det kan också användas för tidning eller nätpublikation på samiska eller romani eller för produktion och publicering av material på samiska i samband med en tidning som ges ut på finska eller svenska.

Upplaga
Stödet är avsett för tidningar med högst 15 000 ex i upplaga.

Kostnader
Som godtagbara kostnader betraktas tidningens eller nätpublikationens redaktions-, tryck-, marknadsförings-, administrations- och distributionskostnader.

För publicering av material på samiska i samband med en tidning som ges ut på finska eller svenska betraktas som godtagbara kostnader redaktions-, marknadsförings- och administrationskostnader och andra motsvarande produktionskostnader.

Om en tidning, nätpublikation eller nyhetstjänst som får understöd också får annat statsunderstöd eller offentligt stöd, får understöden sammanlagt inte överskrida 40 procent av tidningens driftskostnader.

E-tidning
I presstödsförordningen beskrivs en nättidning som en elektronisk publikation, som ställts till allmänhetens förfogande genom ett öppet datanät och vars innehåll kompletteras minst tre gånger i veckan och som innehåller nyheter från hela riket och från utlandet samt redogörande och kommenterande artiklar om olika områden i samhällslivet.

3.4.3 EU-godkännande till det finska presstödet 2008

Innan införandet anmälde Finland ändringarna till EU-kommissionen. I maj 2008 godkände kommissionen presstödet och anförde att stödet gynnar mångfalden, skyddar minoritetsspråken och det kan anses inte påverka konkurrensen eller handeln inom EU på ett negativt sätt.

EU-kommissionen bedömde åtgärden direkt mot bakgrund av artikel 87.3 c i EG-fördraget, eftersom det inte finns några särskilda riktlinjer för statligt stöd till tidningspressen. Kommissionen är medveten om att mottagarna av presstödet i viss mån kan konkurrera med andra företag, som är verksamma inom tidningsutgivning, men i den mån åtgärden påverkar konkurrensen negativt uppvägs detta i stor utsträckning av de positiva effekterna för mediemångfald och flerspråkighet i Finland.

3.4.4 Lapin Kansa söker finskt presstöd till sidor på samiska 2011

Kommunikationsdepartementet föreslog i april 2010 att av de 500 000 EUR, som regeringen reserverat för det selektiva presstödet, skulle 450 000 EUR gå till nyhetsbyrån FNB, som producerar svenskspråkigt nyhetsmaterial till svenskspråkiga tidningar i Finland och nyhetsbyråmaterial till tidningar i Norden. Resterande 50 000 EUR skulle gå till Lapin Kansa för att utveckla av en webbplats med nyhetsmaterial på samiska i samband med tidningen. Motivering för stödet till Lapin Kansa var att det sannolikt var det enda sättet att åstadkomma ett regelbundet utkommande tryckt nyhetsmedium på samiska i Finland.

Lapin Kansa ansökte i april 2011 om medel till samiskspråkiga sidor i tidningen från det selektiva presstödet. Tidningen planerar att skriva 1-2 sidor i veckan som extraservice för de samiska läsarna. Om medlen beviljas, kommer tidningen att anställa en samiskspråkig journalist.

Lapin Kansa begärde presstöd efter anmodan av sameföreningen i Rovaniemi, Roavvenjárgga Sámi Searvi Mii. Finland saknar en samiskspråkig tidning. Idén om att samarbeta med en etablerad tidning föddes 2005 hos sameföreningen, vilket ledde till att föreningen tog kontakt med flera stora tidningar i Finland. Eftersom Lapin Kansa har sitt täckningsområde i samiska områden, ansåg föreningen det mest naturligt att samarbeta med den.

Om man ska få statligt presstöd, kan samarbetet inte ske med mindre lokaltidningar. Det har inneburit att den norska samiskspråkiga dagstidningen Ávvir inte kunnat bli aktuell. Från statligt håll har man menat, att det enda förnuftiga sättet att säkerställa en regelbunden distribution på samiska är att etablera samarbete med en existerande finsk tidning.

3.5 Gränshinder för nordiskt tidningssamarbete

3.5.1 Gränshinder för användningen av samiska språket

Enligt presstödsförordningen får en tidning, vars text inte i huvudsak är skriven på svenska, likställas med en dagstidning och därmed ha rätt till driftsstöd. Skulle en samisk tidning lyckas skriva i huvudsak på samiska, som enligt Presstödsnämndens tolkning är minst 67 procent, riskerar ändå tidningen att få problem. Genom att språkförståelsen och läskunnigheten på samiska är så begränsad, blir det i praktiken omöjligt att få tillräckligt många prenumerationer, så att tidningen överskrider

lägsta upplagenivå, som är 1 500 ex. Skulle tidningen minska språkambitionerna något och begränsa det språkliga innehållet för att locka en större andel svenskspråkiga, måste språkinnehållet i tidningen sänkas så drastiskt som ända ner till 10 procent för att tidningen ska fortsätta att få presstöd, enligt reglerna.

För den norska femdagarstidningen Ávvir, som skriver helt på samiska, reser sig nästan oöverstigligliga hinder för en etablering i ett annat nordiskt land. I Sverige kalkylerar tidningen inte med en upplaga på mer än 400 ex, vilket är en nivå som är helt otillräckligt för att få presstöd. I Sverige är marknaden därför stendöd för en samisk tidning, som skriver mer än 10 procent på samiska. I Norge behöver en samisk tidning inte ha mer än 750 ex för att få samiskt presstöd. Det gör att det i praktiken är omöjligt för Ávvir att utkomma i Sverige i samma format, om inte de svenska presstödsreglerna ändras. Alternativet är att Ávvir tar in svensk text för att bredda innehållet och genom det lockar fler prenumeranter eller väljer att bli en del i en svensk tidning.

I Finland kunde inte norska Ávvir bli mottagare av det finska presstödet till samiska tidningar, eftersom det samiska språket begränsade storleken på Ávvir och även där gjort det omöjligt med en etablering. För Ávvir är regelverket ett ogenomträngligt gränshinder både i Sverige och Finland.

3.5.2 Gränshinder för samproduktion

Ett gränsöverskridande tidningssamarbete kan inte bedrivas hur långt som helst, eftersom det bjuder på en rad begränsningar med hänsyn till rådande regler i respektive länders presstödsförordningar. Det finns krav i både Sverige och Norge på att det journalistiska materialet ska vara egenproducerat.

I Norge förekommer samproduktion mellan den norska invandrar- och minoritetstidningen Bosnisk Post till en del. I presstödsförordningen för samiska tidningar finns ett krav på egenproduktion men inte någon gräns i procentandelar.

I Sverige skall enligt presstödsförordningen en tidning ha minst 55 procent eget innehåll för att beviljas presstöd. Det betyder att förordningen medger samproduktion men bara till en begränsad del. Om det gränsöverskridande samarbetet innebär att två tidningar producerar en och samma sida, kan sidan i Sverige komma att räknas som centralproducerad. Om den samiska texten görs på annat håll än på den egna redaktionen, är den inte unik. Samma gäller annonser, TV-program, insändare och debattsidan.

För en svensk tidning som uppbär presstöd, kan den gemensamt framtagna samiska sidan innebära problem, om tidningen därigenom kommer farligt nära övre gränsen för det centralproducerade materialet, vilket skulle innebära att tidningen riskerar tappa presstödet. En lösning skulle vara, att den samiska sidan bedömdes som samhällsinformation eller att Presstödsnämnden medger undantag..

3.5.3 Gränshinder för distribution i grannlandet

Enligt presstödsförordningen i Sverige skall en nyhetstidning på svenska i huvudsak distribueras inom landet. Är det en tidning, vars text inte i huvudsak är skriven på svenska och om tidningen vänder sig till språkliga minoriteter, ska den till minst 90 procent av upplagan distribueras i Sverige. Det begränsar distributionen av upplagan utanför landets gränser till enbart 10 procent.

I Pressutredningen 2004 fanns ett slopande av kravet på 90 procent vad gällde tidningar på samiska och meänkieli. Regeringen 2010, prop. 2009/10:199, erinrar om att enligt ett beslutet av EU-kommissionen 2008 är det finska presstödet till tidningar på romani, samiska, svenska eller teckenspråk förenligt med EU-fördraget. I beslutet anges i och för sig att stödet kan snedvrida konkurrensen, men att snedvridningen torde vara begränsad eftersom tidningsföretagen är små aktörer på marknaden och tidningarna har en begränsad målgrupp. I det finska presstödet medger dock inga möjligheter att saluföra sig utanför landets gränser. Svenska regeringen bedömer att vissa av de

tidningar som skulle kunna få stöd genom att kravet på 90 procent slopas, kan ha stora målgrupper i andra medlemsstater.

Regeringen 2010, prop. 2009/10:199, vidtar dock inga av de förändringar, som Pressutredningen 2004 föreslagit, därför att den menar att det är tveksamt om förslaget kommer att få avsedd effekt.

I Norge finns en tidning, vars upplaga till stor del distribueras i Sverige. Den minoritetsspråkiga publikationen Bosnisk Post ges ut i Östfold men också i Sverige, vilket inte innebär några problem i Norge. En regel säger dock att tidningen bara får presstöd för sina norska abonnenter. En norsk samisk tidning som distribueras i Sverige, kan inte heller få presstöd för delen i Sverige.

En sydsamisk tidning som etableras i Sverige, antingen som pappers- eller e-tidning, måste kunna distribueras även i Norge, eftersom hälften av eventuella sydsamiska abonnenter befinner sig där. Tillsammans skulle de passera lägsta upplagenivå för presstödet på 1 500 ex. Daerpies Dierie har den upplagan, uppdelad på cirka 750 abonnenter i varje land. Skulle tidningen i Sverige ensamt uppnå 1 500 ex, kan den sydsamiska tidningen distribueras enbart till 150 abonnenter i Norge. Det är ett gränshinder som omöjliggör start av en sydsamisk tidning.

3.6 Självständig samisk dagstidning som alternativ

3.6.1 Start av samisk dagstidning som editionerad tidning eller avläggare

Ett traditionellt sätt att etablera en tidning på en ny ort i Sverige har varit att editionera en redan etablerad tidning eller skapa en avläggare med en ny titel. Två tidningar på olika orter har då kunnat ha samma ägare, som vid etableringen dragit fördelar av eget kapital, kunnande, personal, tryckeri, distribution och ett redan upparbetat nätverk. Grunden för metoden utgår från presstödsförordningens krav på minst 55 procent egenproducerat material, vilket medger ett samproducerat material på 45 procent.

Samarbete med ett lokalt mediehus skulle för samisk del innebära att man föreslår mediehuset att starta en samisk tidning med hjälp av dess material, som man antingen återanvänder eller efterbehandlar. Metoden användes tidigare med framgång av A-pressen och har på senare tid övertagits av av Fria Tidningar och ETC, som startat en rad småtidningar efter varandra på flera orter i landet med upplagor runt 2 000 ex.

3.6.2 Avbruten projektstart för editionerad samisk dagstidning 2004

I samisk miljö planerades start av en samisk endagstidning 2004 genom editionering av Miljömagasinet. Metoden skulle prövas för att med stöd av den redan verksamma tidningen finansiera etableringen. Utvecklingen av projektets senare del är beskrivet i Presstödsutredningen SOU 2006:8 sid 351-357. På grund av att medel inte beviljades ens till en blygsam förstudie, fullföljdes inte planerna. I Presstödsutredningens betänkande är det avbrutna tidningsprojektet beskrivet, varvid även det känsliga förhållandet mellan Sametinget och samiska medier till en del är berört. Statens kulturråd höjde sig över det provinsiella och beviljade utan vidare projektet 245 000 kr till samisk språkutveckling i tidningen. Statliga Sveaskog sponsrade projektet inledningsvis med 620 000 kr, och utlovade mer när tidningen kommit igång.

Den samiska tidningens huvudspråk i projektet skulle vara på svenska men innehålla sidor på samiska. Förutsättningarna var självskrivna, eftersom inget annat realistiskt alternativ fanns för att starta en samisk dagstidning. Tillräckligt anpassade presstödsregler saknas fortfarande för samiska och meänkieli, som är hotade minoritetsspråk i Sverige, vilket Europarådet senare skulle bekräfta. Presstödsförordningen har i praktiken begränsat möjligheterna för en tidning, som har problem med att

klara produktionen av text på samiska och meänkieli, till att inte ha mer än 10 procent på de språken. Det mer svåruppfyllda alternativet är att tidningen måste skriva "i huvudsak" på annat språk än svenska, dvs till minst 67 procent, enligt Presstödsnämndens tolkning. Ett undantag finns för Haparandabladet, som får ha den lägre nivån minst 25 procent på finska, enligt paragrafen om begränsat driftsstöd. Presstödsförordningen gör alltså en hårdare bedömning av minoritetsspråken samiska och meänkieli, som är hotade, än finska, som inte är det, vilket kan tyckas märkligt i ljuset av Europarådets kritik.

Det nedlagda samiska tidningsprojektet fick dock Presstödsutredningen 2004 att anvisa en kompromisslösning genom att föreslå en särskild bestämmelse för dagstidningar, som skriver på samiska och meänkieli. Förslaget var att höja den tillåtna texten på samiska och meänkieli från högst 10 procent till minst 25 procent. I ett remissyttrande från det samiska tidningsprojektet pekades dock på vilka svårigheter som kunde uppstå i ett nystartat tidningsprojekt, som successivt vill arbeta upp den samiska textandelen, att drastiskt höja andelen från 10 ända till 25 procent. Det skulle innebära, att om tidningsprojektet misslyckades med ökningen, riskerade tidningen att förlora presstödet. Projektets förslag var att ingen procentangivelse alls skulle förekomma för tidningar på samiska och meänkieli.

Regeringen 2010 följde inte Pressutredningens förslag att sänka andelen samiska till 25 procent. Konsekvenserna har blivit, att problemet med att successivt höja andelen från en sida, som gäller vid motsvarande situation i Norge för norska lokaltidningar och som förstudien föreslår ska gälla i Sverige, till flera sidor, kvarstår vid etablering av en dagstidning på samiska eller meänkieli i Sverige.

En samisk tidning, som har svenska som huvudspråk men som vid en kommande presstödsreform tar emot stöd för en tidningssida på samiska, måste rimligen våga utöka antalet sidor på samiska successivt och inte tvingas begränsa antalet tidningssidor till 10 procent av innehållet av rädsla för att förlora presstödet.

3.6.3 Skärpta krav för editionerad tidning eller avläggare

Vid start av ny tidning eller editionering gäller kravet att varje tidning ska ha minst 55 procent egenproducerat material. Det kan innebära kraftiga begränsningar för användningen av det gemensamma materialet. Två tidningar kan ha samma ägare och samverka kring administration, teknik och innehåll, men kravet är att de ska olika ansvarige utgivare, redaktioner, redaktionsledningar och abonnenter. Även om de nya tidningen har minst 55 procent eget innehåll, kan den anses som en och samma publikation som modertidningen.

För en editionerad tidning eller avläggare innebär det skärpta krav från Presstödsnämnden, som bedömer varje enskilt fall för sig för att avgöra självständigheten. Vid prövningen ser man på om det finns självständigt beslutsfattande vad gäller innehållet och om tidningen har redaktionella resurser för att klara utgivningen. Man prövar också om tidningen framstår som självständig vad gäller form och layout. Avgörande i positiv riktning skedde i ett fall genom att de två aktuella tidningarna omformades, så att de mer kompletterade varandra. Man lade en viss typ av innehåll i den ena tidningen och ett annat innehåll i den andra.

3.6.4 Köp av utrymme för en självständig tidningsbilaga

Att producera det samiska materialet som en tidningsbilaga är ett annat möjligt alternativ i ett samarbete med ett etablerat mediehus. Bilagan kan ha en självständig samisk redaktion, som köper utrymme i tidningen. Redaktionen kan producera bilagor till alla tidningar som är intresserade. Problemet kan bli layouten, för många tidningar är noga med att den ska stämma med tidningen i övrigt. Bilagan påverkar inte presstödet. Det svåra kan vara att hitta dagar, då det finns utrymme.

3.6.5 Etablering av samisk gratistidning

Ett alternativ till en prenumererad tidning är att etablera en samisk gratistidning. Ett förslag är att ha ett grönt fokus för att få fasta annonsörer. Vanligt är att mediehus, som driver dagstidningar, även ger sig in i gratistidningsbranschen för att ta andelar av konkurrenter. Villkoret kan vara att tidningen ska ge ett överskott på ett par hundra tusen kr, för ansträngningarna är inte stora. Lika enkelt som att starta är det att lägga ner, om tidningen inte bär sig.

3.7 Samarbete med etablerad lokaltidning

3.7.1 Skäl till samarbete med en lokaltidning

Skäl till samarbete med ett etablerat mediehus i Sverige är att ett sådant redan kan hantera en papperstidning, trycka den och distribuera den tillräckligt snabbt. Det är också enklare att starta en samisk tidning med en partner, som har ett journalistiskt kunnande och en redaktion med etablerade journalister.

I Norge valde man i den lulesamiska miljön att gå in i ett samarbete med Lokalavisa NordSalten, därför att man upplevde det som orealistiskt att starta en egen tidning, som skrev helt på lulesamiska. Man saknade folk med journalistisk och språklig kompetens. Fastän Lokalavisa NordSalten bara har en sida på lulesamiska, noterar man att tidningen ändå har problem med att få tag på folk. De som kan samiska är så eftertraktade, att de kan välja attraktivare arbetsplatser. Språkligt är inte situationen för Lokalavisa NordSalten tillfredsställande, men fördelen är att man åtminstone kan synliggöra språket där. Det har för många varit en god erfarenhet att ha fått skriva på samiska i en tidning, som når kommunens alla hushåll och mer därtill. Man har fått en mycket större spridning än att starta en samiska tidning, som inte skulle fått mer än ett hundratal abonnenter, tror man. Den lulesamiska befolkningen i området uppgår enbart till cirka 1 000 personer.

3.7.2 Eventuell svensk samarbetspartner till Snåsningen

Enligt enkät bland tidningar på sydsamiskt område i Jämtlands- och Västerbottens län finns intresse i båda länen att diskutera vidare förutsättningar för ett samarbete med Snåsningen.

3.7.3 Eventuell svensk samarbetspartner till Lokalavisa NordSalten

En svensk samarbetspartner till Lokalavisa NordSalten bör verka i Norrbottens län. Lokalavisa NordSalten diskuterade frågan om att starta aktiviteter i Kiruna, Gällivare eller Jokkmokk redan för några år sedan men lämnade tanken utan att förverkliga den. Man tänkte sig att samarbetet kunde bestå av utbyte av enskilda artiklar som passade på respektive område. Det fanns redan ett utbyte på olika områden mellan Tysfjord och Gällivare kommuner, så det kunde också utsträckas till berörda journalistiska teman. För en svensk tidning spelar det ingen roll om tidningarna inte är jämnstora. Varje redaktion gör självständigt sin egen bedömning av vilka texter man vill ta in. Balansen kan tidningarna styra själva.

3.8 Etablering av norska Ávvir i Sverige

3.8.1 Eventuell svensk samarbetspartner till Ávvir

En svensk samarbetspartner till Ávvir bör finnas i Norrbottens län. Ska Ávvir få ett svenskt presstöd, måste tidningen etablera sig i Sverige och förlägga sin svenska huvudredaktion dit. Ávvir skriver helt på nordsamiska, vilket begränsar målgruppen till en kalkylerad upplaga på enbart 400 ex. Med så få abonnenter är det inte ens möjligt att av det skälet att få ett svenskt presstöd.

Det finns intresse hos tidningar i Norrbottens län för samarbete, om det kan ske under andra förhållanden än som gäller jämbördiga tidningar. En presstödsgrundad svensk tidning kan dock se risker i ett samarbete med en ny tidning, som vill etablera sig inom samma område. Det kan bli som att hjälpa en konkurrent att komma ut på banan. Skulle däremot ett samarbete innebära att den svenska samarbetspartnern köper Ávvirs journalistik och skapar en tidningssida på samiska, blir det en annan sak. Samarbetet kommer då att bero på hur stort presstödet kan bli.

3.8.2 Svenskt presstöd nödvändigt för Ávvir

För den norska tidningen Ávvir är ett svenskt presstöd nödvändigt, om tidningen ska kunna utvidga sin verksamhet till Sverige. Det strider dock mot norska principer att en tidning med en större upplaga utanför Norge ska bli presstödsgrundande.

Ska Ávvir få ett svenskt presstöd däremot, måste tidningen etablera sig i Sverige och förlägga sin svenska huvudredaktion dit. Med en kalkylerad upplaga på enbart 400 ex, är det inte ens möjligt av det skälet få ett svenskt presstöd.

För att få ett svenskt statligt presstöd till Ávvir, måste det skapas en annan typ av presstöd med andra regler, som är anpassade till minoriteter och deras rörlighet över gränserna. Sådant finns inte idag, men det är något som skulle kunna tas upp i den kommande presstödsutredningen. Exemplet Ávvir visar också att man också måste göra undantag för samiska tidningar vad gäller kravet på att huvudredaktionen ska ligga i Sverige. Kravet på att 90 procent av tidningens upplaga ska distribueras i Sverige bör sedan slopas för tidningar på samiska. De bör kunna få stöd även för den abonnerade upplagan utanför Sverige.

En annan typ av presstöd införde Norge 1987 för samiska tidningar. Det är samiskt presstöd, som har en lägre gräns på 750 abonnenter för att tidningar ska kunna kvalificera sig. Senare 2005 infördes regler som medger att presstöd kan utbetalas till tidningssidor på lulesamiska och 2008 till tidningssidor på sydsamiska.

Behovet av svenskt presstöd är i första hand motiverat av kostnader för etablering av en redaktionell verksamhet i Sverige, i andra hand för tryckning och distribution av en papperstidning i Sverige.

Ett presstöd i Sverige för en papperstidning i Ávvirs storlek bör vara ca 5 milj. NKR om det ska vara intressant för Ávvir och andra professionella aktörer.

3.8.3 Förslag från Ávvir på svensk bolagskonstruktion

Ávvir ges ut av Sámi Aviisa AS, som ägs av Nord Avis AS. För att ge ut tidningen i Sverige är moderbolaget villigt att skapa ett svenskt bolag, t.ex. Sámi Aviisa AB, för att operera i Sverige. Det norska moderbolaget och eventuellt ett svenskt mediehus eller samiska intresseorganisationer kan gå med som delägare. Det svenska bolaget kan då stå som mottagare av svenskt presstöd. Överskott i bolaget ska användas till att vidareutveckla produkten Ávvir. Nord Avis AS tänker sig ett upplägg likt SVT, YLE og NRK när de samarbetar om samiska nyheter på TV. Ávvir är öppen för att diskutera alla lösningar.

Enligt de norska presstödsreglerna kan inte ett norskt bolag, som mottar presstöd, ta ut vinst. Av det skälet är det oproblematiskt för Sámi Aviisa AS att utan vinstintresse tänka sig samägande av den svenska tidningen med ett svenskt mediehus. Ávvirs intresse är enbart att öka tidningens spridning, bredda innehållet och utveckla tekniken, inte att skapa vinster till de norska medägarna.

Skapas ett svenskt bolag, kan bolaget köpa utgivningstjänsten från Sámi Aviisa AS i Norge och ge ut Ávvir i Sverige genom en samisk redaktion i Kiruna. Bolaget byter då svenska Ávvirs material med

norska Ávvir. Sedan köper bolaget t.ex. grafiska tjänster och administration från Sámi Aviisa AS i Norge samt tryck och distribution från det svenska mediehuset i Sverige.

På samma sätt som Nord Avis AS levererar tjänster till norska Ávvir, levererar det svenska bolaget tjänster till svenska Ávvir. Genom det utökar man Ávvirs innehåll med svenskt stoff både i Norge och Sverige. Vem som äger det svenska bolaget är inte så viktigt för Ávvir. Poängen är att det svenska bolaget kan köpa det norska innehållet i Ávvir och en elektronisk utgivning av det norska moderbolaget Nord Avis AS och genom det täcka dess kostnader i Norge. Mediehuset i Alta kan bidra med systemlösningar och leverera alla plattformar.

Det svenska bolaget kan gärna publicera sitt material i en annan version än Ávvirs i Norge. Svenska Ávvir kan även ges ut som en mindre bilaga en dag i veckan i en svensk tidning med mindre kostnader som följd. Det skulle reducera behovet av svenskt presstöd. Ingår bilagan Ávvir i en större svensk tidning, skulle det öka möjligheterna till utgivning.

Det viktigaste skälet till samarbete med ett etablerat mediehus i Sverige är att ett sådant redan kan hantera en papperstidning, trycka den och distribuera den tillräckligt snabbt. Distributionen är det största hindret för att tidningen ska komma ut till läsarna. Det är också enklare för Ávvir med en partner som har ett journalistiskt kunnande och en redaktion med etablerade journalister. Saknar det svenska mediehuset språklig kompetens, kan det låta översätta svenska texter till samiska. Skulle man starta upp ett nytt bolag i Kiruna med en samisk redaktion, kanske det skulle kräva lång tid för att få den att fungera.

3.8.4 Kompromiss mellan Sverige och Norge om samverkan kring presstöd

Det finns en teoretisk möjlighet för Snåsningen att erhålla ett större samiskt presstöd utan att möta hinder från det norska regelverket. Det kan ske om Snåsningen startar en sydsamisk dagstidning på samma grund som gäller vid driften av Ávvir och Ságat. I lulesamisk miljö har man fört fram samma tankar genom att diskutera ändring i Lokalavisa NordSaltens stadgar, så att tidningen får lulesamisk status. Som samisk tidning innebär det att Lokalavisa NordSalten kan söka samma medel, som går till Ávvir och Ságat. Eftersom de medlen är begränsade, innebär det att de måste dela med sig för att Lokalavisa NordSalten ska få ett högre belopp. Kravet för den nya tidningen är, att den ska ha den samiska befolkningen som huvudmålgrupp. Det skulle Lokalavisa NordSalten kunna hävda i Tysfjord kommun, som ingår i det lulesamiska förvaltningsområdet.

För att Ávvir och Ságat ska slippa dela med sig av det norska presstödet till en eventuell nystartad sydsamisk tidning, skulle etableringen av tidningen i stället kunna ske i Sverige. I det fallet kan man tänka sig en politisk överenskommelse mellan Sverige och Norge om samverkan. Då skulle man teoretiskt tänka sig att Ávvir avstår från att söka svenskt presstöd för sin expansion i Sverige men ändå åtar sig att genomföra den. Förutsättningen är att Ávvir får tillgodogöra sig de svenska abonnenterna som presstödsgrundande i Norge för att kunna öka det variabla bidraget för samiska tidningar i Norge. Med det skulle tidningen kunna till en del finansiera etableringen av en nordsamisk redaktion i Kiruna.

Som motprestation skulle teoretiskt Lokalavisa NordSalten, Snåsningen eller någon annan norsk sydsamisk tidningsintressent avstå från att etablera en ny samisk tidning, som konkurrerar med Ávvir och Ságat i Norge om det samiska presstödet. Det innebär att Norge måste medge att även den svenska sydsamiska tidningen i motsatt riktning får inräkna abonnenter i Norge som presstödsgrundande i Sverige. Förutsättningen är även då motsatt, att den svenska regeringen ändrar presstödsförordningen på det sätt som Presstödsutredningen 2004 föreslog, nämligen att en tidning som skriver på samiska och meänkieli ska få rätt till presstöd även för den abonnerade upplagan utanför Sverige.

I det här sammanhanget kan det vara skäl att påminna om, att regeringen 2010, prop. 2009/10:199, framhöll vikten av att förutsättningarna för dagstidningar på meänkieli och samiska förbättras.

Regeringen förklarade att den ämnade ta initiativ till samarbete med berörda myndigheter och aktörer i Finland och Norge för att undersöka möjligheten att underlätta utgivningen av gränsöverskridande dagstidningar på meänkieli och samiska. En överenskommelse mellan staterna skulle t.ex. kunna inrymma att Norge ger Ávvir möjlighet att expandera i Sverige mot att Sverige genom att avskaffa 90-procentregeln ger möjlighet för en ny svensk sydsamisk tidning att expandera i Norge. Det skulle förhindra att det norska presstödet för Ávvir och Ságat urholkas så mycket vid etablering av en ny norsk sydsamisk tidning, att det slår undan grunden för deras existens. Skälet är att sydsamer i båda länder önskar en gemensam självständig sydsamisk dagstidning. Det gemensamma antalet abonnenter i Sverige och Norge skulle skapa det underlag som är nödvändigt för att uppnå lägsta upplaga i Sverige, enligt vad som krävs av de svenska presstödsreglerna.

3.9 E-tidning i stället för papperstidning

3.9.1 Elektronisk distribution som alternativ

E-tidningar har inte slagit igenom riktigt ännu. Tidningar som tillfrågats under förstudien, har bara kanske ett hundratals abonnenter. Möjligheten att abonnera utnyttjas bara av ett fåtal boende utanför täckningsområdet eller av sådana som bara är intresserade av helgtidningarna. Alla som prenumererar har ändå e-tidningen. Ett skäl till den långsamma expansionen är att problem uppges finnas med betalningssystemet.

Fördelarna med e-tidningar är de låga produktionskostnaderna, som gör att ett abonnemang han pressas ner till halva priset. Tidningen är alltid tillgänglig. Med läsplattor kan man få papperstidningskänslan. Förr lades allt ut på webben. Idag går utvecklingen mot att separera kanalerna. Tidningar bantas och kvar blir bara de snabba nyheterna.

En nackdel för tidningsutgivare är att med ett ökande antal e-tidningar uppstår en differens mellan vad man får in för e-tidningarna och vad man måste betala för distributionen av de återstående papperstidningarna, för de kostnaderna kvarstår. Det är en fråga som bör lösas inför framtiden.

3.9.2 Förslag på samisk e-tidning

Med tanke på de låga produktionskostnaderna och de många möjligheterna med elektronisk distribution uppstår frågan om den planerade samiska tidningen i första hand inte ska vara en papperstidning utan en e-tidningsprodukt. Webbtidningen är enklast att ta fram i förhållande till de speciella behov som en rörlig folkgrupp som samerna är. I arbetet för förändringar av det svenska presstödsreglerna finns stora utmaningar som tar längre tid att hitta lösningar på. Det kan vara mycket lättare att först satsa på att etablera en e-tidning.

I Sverige frågar en norrländsk dagstidning och tänkbar samarbetspartner till en av de norska tidningarna, som har tidningssidor på samiska,, varför man ska sträva efter att publicera ett så nischat material till en bred målgrupp i en stor regional tidning, när det finns möjligheter att leverera allt från e-tidningar till läsplatte- och mobilutgåvor. De nya digitala kanalerna är kanske mer lämpade med tanke på delar av målgruppens mobila livsstil, resonerar man.

Den kommande pressutredningen bör möjligen titta mer på frågan hur man kan stödja varianter av e-tidningar som riktar sig till samerna som målgrupp. Idag finns sådana lösningar som goda alternativ till en papperstidning. Ett exempel kan vara att svenskt presstöd ges till Ávvir för elektronisk distribution efter en etablering i Sverige.

3.9.3 Svenskt presstöd för e-tidningar

En e-tidning får ett lägre presstödsbelopp än papperstidningar. Det bygger på att e-tidningar har lägre tryck- och distributionskostnader. Frågan om stöd till e-tidningar togs upp i Presstödsutredningen 2004, SOU 2006:8, och där landade man på ett belopp som var 55 procent av det ordinarie stödet. Från i år, 2011, tar Presstödsnämnden in redovisningar på vad tidningar använder sina pengar till. Utifrån det materialet kan man i fortsättningen bättre bedöma vad som är rimligt ifråga om tryck och distribution.

Särskilda regler finns för e-tidningar. Tidningsstatistik, TS, dokumenterar antalet exemplar. E-tidningen får t.ex. inte vara allmänt tillgänglig på nätet och man kontrollerar noga abonnentregistret. Bara en liten andel om 10 procent av den presstödsgrundande upplagan, erhåller oavkortat stöd. Är andelen större i en blandad upplaga, elektroniskt/papper, jämkas stödet för de överskjutande exemplaren med 55 procent. Lägsta pris för en e-tidning är detsamma som för papperstidningar, för en endagstidning 350 kronor.

Det finns en elektronisk tidning, som har presstöd, www.politiken.se. Den kommer ut en gång i veckan och har samma regler som för papperstidningar men får 55 procent av det ordinarie stödet. Ytterligare en e-tidning är på gång att söka stöd. Presstödsnämnden håller därför på att titta på vad som är rimligt belopp, när det gäller stöd till e-tidningar.

3.9.4 Teknikneutral presstödsreform på gång i Norge

I Norge är man också inne i en period, då man diskuterar vad man ska göra med presstödet i förhållande till webben. Det är därför läge även i Norge att föreslå förändringar av presstödsförordningen för papperstidningar, så att reglerna i högre grad ska gynna en teknikneutral plattform.

Vad som aktualiserat frågan är en rapport som presenterats för till kulturdepartementet. För departementets räkning värderar Medietilsynet ett förslag om att öppna för stöd till de samiska tidningarnas användning av webben. Framför allt tänker Medietilsynet på att hitta lösningar på den sydsamiska tidningsfrågan, vilket Medietilsynet arbetat med sedan 2009. Åtgärder som föreslås, kommer dock antagligen inte att verkställas före 2013.

3.9.5 Dagsfärskt initiativ för sydsamisk e-tidning på tvärs över gränsen

Medietilsynets undersökningar kring en teknikneutral plattform sammanfaller mycket väl med tidigare medieinitiativ, som tagits på sydsamiskt område. Mediehus som Adresseavisen och Trönder-Avisa, gav till känna redan 2009, att de ville undersöka om det var möjligt att i första hand skapa en nätbaserad tidning för sydsamer i stället för en papperstidning. De ville utveckla en e-tidning tillsammans med flera aktörer som bredbandsleverantörer, innehållsleverantörer och offentliga myndigheter. Alternativet var en nätbaserad nyhetstjänst och en pappersutgåva en gång i månaden. Mediehusen var dock medvetna om att etableringen måste ske på samiska journalisters egna premisser, men att de kunde ge dem ett redaktörsinstitutets skydd i egenskap av att vara ett större mediehus.

Med anledning av de trönderska mediehusens intresse och den pågående värderingen av en teknikneutral plattform har Medietilsynet i sep 2011 tagit initiativ till ett möte mellan de båda mediehusen och andra aktuella parter i både Sverige och Norge. Medietilsynet vill kartlägga behovet och möjligheten att etablera en sydsamisk tidning på tvärs över riksgränsen. Medietilsynet betonar att initiativet kommer från de norska mediehusen, men intresse finns också av att höra norska Sametingets tankar om hur det kan stödja utvecklingen. Medietilsynet har även haft en informell kontakt med svenska Sametingets förstudie i sep 2011 för att höra om det går att arrangera ett möte snarast med de svenska mediehusen i Jämtlands och Västerbottens län tillsammans med svenska

Sametinget. Syftet är att ge tillfälle för alla att diskutera samarbete, budget och praktiska utmaningar vid en start.

3.9.6 Förslag på att börja med ett försöksprojekt

Flera svenska mediehus menar att ett gränsöverskridande tidningssamarbete skulle kunna inledas med en form av fördjupad förstudie. En synpunkt är att en omfattande satsning alltid mår bra av att inledas med ett försök, som sedan utvärderas, kanske en förstudie i ett Interreg-projekt på ett par tre år.

Inför satsningen på webben skulle ett lämpligt syfte vara att starta ett läsplatteprojekt. Det skulle säkert gå att få plattorna sponsrade av någon stor tillverkare. Bidragspengarna skulle satsas på att utveckla innehållet, arbetsformerna och kopplingen till webb och mobil.

3.10 Språkets form - en central fråga i medieutbudet

3.10.1 Stort behov av texter på syd- och lulesamiska

Tidningssidor på samiska fyller ett stort behov hos en liten målgrupp som de samisktalande. Samiskan är ett hotat språk i Norden. Bäst klarar sig nordsamiska, som talas av 85 procent av de samisktalande. Lule- och sydsamiska är särskilt hotade. Lulesamiska talas av färre än 1 000 personer och sydsamiska av knappt 500, om man sammanräknar antalet i både Sverige och Norge. Behovet av samiska texter av god kvalitet är mycket stort, både för lule- och sydsamiskan, därför att närvaron av dessa samiska varieteter är mycket undanskymd i alla medier.

Samiskt språkcentrum har på förstudiens uppdrag gjort en utredning om "Sydsamiska språket i tidningsform" (bilaga 1). Den visar med stor tydlighet på de stora fördelarna med att lyfta fram det sydsamiska språket och att det är särskilt avgörande just i media. Sametingets lulesamiska språkkonsulent påpekar att lulesamiskan befinner sig i liknande situation. Att få en skriven text på minoritsspråket i dagspressen medför både en större acceptans och en bättre attityd till språket. Det gör att man kryper närmare målet, som är minoritetsspråkets jämställdhet med majoritetsspråket.

3.10.2 Stort samiskt utrymme i medieutbudet ger goda effekter

Den viktigaste effekten av att få språket synliggjort i en dagstidning är att språkets status lyfter. En dagstidning på samiska har en självklar målgrupp i vuxna, som alltid tvingats acceptera ett närmast obefintligt utbud av läsning på sydsamiska. Tidningssidor på samiska skulle aktivera talare med ett passivt språk. En insändarfunktion t.ex. skulle utgöra en möjlighet att överbygga generationsklyftorna vid språkanvändandet.

Sydsamiska i en dagstidning skulle också vara gynnsamt för att påskynda ett avprivatiserande av sydsamiska språket. Vissa sydsamer, som är vana vid att läsa sydsamisk text, säger sig kunna se vem som har skrivit enbart genom ordvalet i texten, personliga normer o.dyl. Genom att ge en dagstidning resurser till språkvård och nyskrivning, kan tidningen bidra till en tidigare normering av språket och till att skapa ett mer enhälligt skriftspråk.

Ett gränsöverskridande tidningssamarbete skulle befästa den regionala samhörigheten, så att sydsamiskan i Sverige och Norge utvecklas i samma riktning.

3.10.3 Avgörande för samiskan att synas särskilt i mediedomänen

Samiska språkets användning i viktiga samhällsområden avgör dess fortsatta livskraft. I nuläget används sydsamiskan främst inom familjen och inte i prestigefyllda domäner ute i samhällslivet. Den praktiseras inte eller på de domäner som är populära för ungdomar. Ungdomar läser nästan all sin

nyhetstext på nätet, där minoritetsspråk aldrig syns. En tidning med nätupplaga är därför bra för att utöka sydsamiskans domäner. Det kan senare även utgöra bas för rekrytering av nya skribenter.

Medieutbudet på sydsamiska är väldigt begränsat. För radio produceras två program per vecka i Norge, och de sänds på båda sidor gränsen. Totalt hörs sydsamiska språket cirka 12-14 minuter per vecka. TV produceras mestadels på nordsamiska, men något inslag per månad är på sydsamiska. Inom tidningsvärlden finns sydsamisk text enbart i ett fåtal tidskrifter, som sällan kommer ut. Utbudet fyller inte alls det behov som finns.

3.10.4 Översatta texter till samiska svarar inte mot behovet

Av alla sydsamiska texter som finns råder en klar övervikt av översatta texter. Översatt information utgör en alltför stor del av utbudet och svarar inte mot det behov som finns.

När möjligheten till sydsamiska tidningssidor gavs, kom sidorna att fyllas till stor del av översatta texter. Mot det har allvarliga erinringar riktats om att resurserna främst gått till översättning och inte till journalistiskt arbete. Tveksamhet finns om effekterna av att låta samiska och norsk text gå parallellt. När det finns två parallella texter som i Snåsningen, går det fortare på att ögna igenom den norska texten, säger en trovärdig bedömare på platsen. Då är det mer önskvärt, att tidningar hellre skriver på samiska, som man översätter till norska. Nackdelen med en översättning är att den till så stor del präglas av det skandinaviska språket. Om grundtexten är på samiska, som kan översättas till norska, får man ett bättre språk. I dagsläget sker ingen närmare språkgranskning, utan texten går direkt till tryck. Ord och meningsbyggnader överföras därigenom från skandinaviska till sydsamiska och läsaren uppfattar texten som främmande.

En förklaring till mängden av översatta samiska texter är svårigheten att få tag på originaltexter på syd- och lulesamiska. Tidningen Nuorat använder 20-30 procent av sin budget till översättning. Översättare är mycket dyra.

3.10.5 Extra resurser behövs till korrekturläsning

Korrekturläsning sker sällan av översatta texter, vilket är ett skäl till till försämrad textkvalitet. Av ekonomiska skäl är det svårt att åtgärda.

Ungdomsmagasinet Š har hittat en lösning för den sydsamiska texten genom att anställa en sydsamisk journalist, som fått arbeta tillsammans med en sydsamisk granskare av originaltexten. När man vet att texterna i ungdomsmagasinet används i undervisningssyfte, anser tidskriften att det är extra viktigt att språket är korrekt och att man följer normeringen.

Tidningen Nuorat har inte råd till korrektur alls. Ändå ser man ett stort behov av det för att säkerställa bättre kvalitet på tidningens språk. Man beklagar att stödet till tidningarna inte har ökat i takt med kraven och att det samiska finansieringssystemet inte gynnar tidningar som skriver mera på samiska.

3.10.6 Sydsamiskan kräver särskild kvalitetsgranskning

Lule- och sydsamiska behöver särskild granskning, vilket gör att de varieteterna är mer kostsamma än nordsamiska. Särskilt översättningar måste bearbetas mera. En översatt text förlorar alltid någonting, när språkets referensramar försvinner vid översättningen.

För lulesamiska köper ungdomsmagasinet Š en korrekturtjänst, som ibland kostar mer än själva produktionen av stoffet. Det händer i synnerhet med lulesamiska. Om tidskriften inte tar den kostnaden, kan man inte trycka magasinet och det skulle innebära att man riskerar förlora stödet.

Samma gäller för sydsamiskan. Samarbetet med den sydsamiska korrekturläsaren gäller inte bara rent korrektur. Det är mer en språktvätt, när korrekturläsaren kan föreslå ändringar av meningsbyggnader och hur man kan uttrycka sig på olika sätt. Förlaget som ger ut magasinet, anser sig ha ett stort ansvar i normeringsprocesserna.

3.10.7 Nyskrivning av texter på samiska är att föredra

Alla håller med om att utifrån behoven för sydsamiskan är nyskrivning att föredra. Det finns ett väldigt behov av mer skriftligt sydsamiskt material direkt på samiska, eftersom en stor del av den samlade sydsamiska litteraturen är översättningar. Ändå kan översättning inte helt uteslutas, eftersom den har positiva effekter i form av domänvinster. Likväl bör översättning vara ett andrahandsalternativ, eftersom översättningar missar behovet och även rent språkligt är utarmande.

Nyskrivning är att föredra för att uppnå språklig autonomi. I dagsläget har sydsamerna själva lite kontroll över vad som finns att läsa på sydsamiska. Genom att anlita sydsamer som direkt skrivare för en tidning inkluderas sydsamiska värderingar direkt i arbetet. Det kräver en sydsamisk redaktör och redigerare för en tidning.

4. Gränsöverskridande tidningssamarbete på meänkieli

SVERIGE

4.1 Intresse och behov av en tidning på meänkieli

De lokala svenska tidningarna
Texter på meänkieli har förutom Haparandabladet bara införts i Norrbottens Kuriren i det berörda området. Reaktionerna var positiva, men tidningen konstaterar att meänkieli väcker väldigt starka känslor. Antingen accepterar man det eller så tycker man att det inte är något riktigt språk. En blogg av Bengt Pohjanen var man tvungen att stänga ner, när det blev så mycket debatt att man inte hann med att övervaka den hela tiden.

I Norge finns ett växande intresse för kvänska, som sakta tar sig efter att ha varit ett utdöende språk. På Ruijan Kaiku märks det genom att efterfrågan på kvänska mest finns hos den äldre generationen.

Svenska Tornedalingarnas Riksförbund-Tornionlaaksolaiset, STR-T
År 2008 antog STR-T följande språkpolicy; STR-T:s mål är att främja och utveckla meänkieli i både tal och skrift. Vi äger en förståelse för de lokala varieteterna som tillämpas och utvecklar språket med språkbrukare och myndigheter. Med språkpolicyn kommuniceras en öppenhet, acceptans och tolerans för att säkerställa meänkielis utveckling och bevarande. STR-Ts språkpolicy är således i linje med regeringens strategi för de nationella minoriteterna (prop. 2008/09:158), som betonar att med de nationella minoritetsspråken avses även varieteter av dessa språk.

I nuläget är mediesituationen bekymmersam för meänkieli, vilket framkommer i utredningen Situationen för minoritetsspråket meänkieli i Sverige (IJ2007/2710/D). I dagsläget finns ingen dagstidning på meänkieli och resurserna för även radio och TV är otillfredsställande. Att svenska staten har ett ansvar att utveckla och främja minst en dagstidning på meänkieli och samiska betonades av Europarådet redan 2003. Avsaknaden av en dagstidning på meänkieli är även ett ärende som framförts till Europarådets expertkommitté 2008 och 2011 av STR-T. Det krävs kraftigt utökade resurser för samtliga medieområden både vad gäller utbudet av media på meänkieli och för att säkerställa tillgången av medieutbildad personal på lång sikt.

År 2005 genomförde RUAB en undersökning av svenska folkets kunskap av det finska språket och meänkieli samt radiovanor på uppdrag av Sveriges Radio och SR Sistradio. Undersökningen visar bland annat att drygt hälften av respondinterna, 54.2% förstår meänkieli relativt bra. Detta visar på att det finns en potential för en dagstidning på meänkieli. Tyvärr finns det ingen genomförd oberoende opinions- eller läsarundersökning som anger intresset och behovet av tidning på meänkieli, vilket är en brist.

Den problematik minoritetsspråket meänkieli brottas med idag är återväxten av antalet skrivkunniga journalister, däremot finns ett flertal personer som översätter med modersmålskompetens i meänkieli. Legitimerade översättare saknas för meänkieli idag. I Sverige finns inte heller något riktat presstöd för tidningar att producera artiklar på meänkieli. Ett annat faktum är att ingen oberoende opinions- eller läsarundersökning genomförts vad gäller intresse och behov av en dagstidning på meänkieli.

Gränsöverskridande nyhetsbevakning sker idag via Pohjolan Sanomat, Lapin Kansa, Haparandabladet samt Tornedal.se. Gränsöverskridande distribution av radio- samt tv-produktioner sker via publicservicebolagen Sveriges Radio och Sveriges Television. Att arbeta gränsöverskridande är en

verksamhet som kan utvecklas. Initiala kontakter visar att det finns ett intresse från tidningar i Sverige, Finland och Norge.

STR-T har sedan 2009 distribuerat och tryckt den periodiska tidskriften METavisi gemensamt med Haparandabladet. Bakomliggande mekanism till samarbetet mellan METavisi och Haparandabladet är den kritik som Kulturrådet riktat till STR-T; att METavisis kvalitet, tillgänglighet och distribution behöver förbättras. Europarådet har också riktat kritik till Sverige att det i dagsläget inte finns en dagstidning på meänkieli. Med detta pionjärsamarbete mellan en nyhetstidning och det civila samhället är det STR-Ts förhoppning att det första steget till att på lång sikt etablera en dagstidning på meänkieli är taget, men det krävs ytterligare omvärldsanalys samt ekonomiska resurser för att etablera och säkerställa en varaktig utgivning av en dagstidning på meänkieli utöver utgivningen av den periodiska tidskriften METavisi.

STR-T har uppmärksammat synbara brister för meänkielis del i den nuvarande Presstödsförordningen (1990:524, Kap 2 . Driftsstöd, Begränsat Driftsstöd, §8);

Begränsat driftsstöd kan vidare lämnas för en dagstidning vars utgivningsort är Haparanda, Kalix, Överkalix eller Övertorneå kommun, om tidningen uppfyller samtliga förutsättningar för allmänt driftsstöd utom den om högsta täckningsgrad och om tidningen, trots att den till övervägande delen är på svenska, har ett redaktionellt innehåll som till minst 25 % är skrivet på finska.

STR-T föreslår att med hänvisning till Lagen om Nationella Minoriteter (2009:724) samt Språklagen § 7-8, § 14-15 bör nuvarande text även omfatta det nationella minoritetsspråket meänkieli. Förslag till avslutning på text är.....minst 25% är skrivet på meänkieli eller finska.

STR-T:s syn är att en dagstidning på meänkieli kan vara ytterst betydelsefull för en revitalisering av meänkieli, att synliggöra de varieteter som finns i språket är värdefullt. STR-T erfar att intresset för meänkieli har stadigt ökat sedan språket erkändes som minoritetsspråk för 11 år sedan. Utifrån den kunskap STR-T har idag om mediesituationen och meänkieli är det fullt möjligt att producera minst en sida nyheter i en befintlig tidning alternativet är att lansera en e-tidning. En möjlig väg att finansiera satsningen är att omdisponera befintliga statsstöd som rör förvaltningskommuner till presstöd för meänkieli.

STR-T:s förslag är:

- att meänkieli synliggörs i nuvarande Presstödsförordning (1990:524, Kap 2 . Driftsstöd, Begränsat Driftsstöd, §8)
- att det omgående tillsätts en oberoende opinions- och läsarundersökning som kartlägger intresse samt behov av en dagstidning på meänkieli liknande den undersökning som RUAB genomförde 2005 vad gäller språkkunskaper och radiovanor
- att det tillskjuts medel för att under en längre tidsperiod genomföra gränsöverskridande tidningssamarbete för meänkielis del
- att det tillskjuts riktat presstöd som möjliggör att minst en sida nyheter på meänkieli kan produceras per vecka.

4.2 Finansiering genom annonser

Annonsmarknaden på meänkieli är näst intill obefintlig, vet Haparandabladet. Den är svår att väcka och den finns inte långsiktigt. Det går därför inte att räkna med att annonser på något sätt ska kunna finansiera en utgivning av en tidning på meänkieli.

4.3 Finansiering genom prenumerationer

Det är uteslutet att räkna med en finansiering av en tidning på meänkieli genom prenumerationer, anser Haparandabladet. Därför finns heller inte någon grund för en ökad användning av meänkieli, om inte efterfrågan ökar hos läsarna. För att förändra det läget behövs resurser för förbättrad marknadsföring av tidningen. METavisi kalkylerar med en lägsta upplaga på 800-1500 ex.

4.4 Tidningars intresse för svenskt presstöd för sidor på meänkieli

Alla lokala tidningar, som tillfrågats i berörda områden, är positiva till ett införande av svenskt presstöd för tidningssidor på meänkieli enligt norsk presstödsmodell för samiska tidningar. Samma förhållningssätt har tidningarna intagit till tidningssidor på samiska. Tillfrågade är bl.a. Haparandabladet, Norrbottens Kuriren, och Norrländska Socialdemokraten. Bedömningen är att om samma ordning redan tillämpas i Norge och Finland, finns det all anledning att titta på förslaget. En tveksamhet till möjligheterna att få reformen genomförd är dock att ett gränsöverskridande samarbete skulle kunna förhindras av EU-reglerna.

Ett förslag liknande det norska presstödet är rimligt. Ett statligt stöd är en grundförutsättning för att finansiera utökad utgivning, svarar Örjan Pekka, ansvarig utgivare för Haparandabladet.

Norrländska Socialdemokraten klargör att ekonomin är en avgörande faktor. Om förslaget innebär att ett införande av texter på meänkieli är kostnadsneutralt, framhålls möjligheterna som spännande och intressanta. En avgörande fråga är förstås att ansvarige utgivaren förstår innehållet i texterna och kan bedöma dem, innan tidningen går i tryck.

4.5 Tidningsbilaga på meänkieli

Örjan Pekka, vd och ansvarig utgivare för Haparandabladet, bedömer att produktion av en tidningsbilaga på meänkieli måste utföras i samarbete med en redan utkommande publikation. Som en självständig publikation torde en tidning på meänkieli ha en lång och kostsam startsträcka innan den kan anses vara etablerad och stötta fortlevnad och utveckling av meänkieli.

Rörliga prod.kostn	*Fast kostnad*	*S:a/år*
624 000	1 830 000	2 454 000

4.6 Kostnader för en sida på meänkieli

Kalkylen på 4 sidor meänkieli ligger på 2,5 mnkr. Om man bryter ner det till 1 sida blir det grovt räknat 600 000 kr. En sida är kanske 30 procent av 2,5 mnkr, vilket blir 750 000 kr. För att få in en extra sida på meänkieli vid tryckningen måste man dock utöka tidningen stegvis med 4 sidor.

Vid små textvolymer kan det dock vara svårt att hitta skribenter som kan åta sig att skriva bara en sida i veckan. Då bör man hitta en skribent som behärskar meänkieli i sitt skrivande men som också har ett annat jobb vid sidan om. Det är lättare att få personal till hela tjänster. I kalkylen räknar man 2 tjänster för 4 sidor. Om man bryter ner det till 1 sida, blir det inte 25 procent av personalkostnaderna utan drygt 30 procent, vilket blir 270 000 kr.

4.7 Gränsöverskridande tidningssamarbete

Haparandabladet menar att ett gränsöverskridande tidningssamarbete med en finsk eller norsk tidning skulle kunna leda till ökad användning av meänkieli, om den lokala prägeln på materialet kan bibehållas. Ett gränsöverskridande samarbete med t.ex. Ruijan Kaiku i Norge skulle välkomnas. Det gäller då att hitta gemensamma publicistiska och ekonomiska vinster på båda sidor gränsen. Vad gäller finska medier har Haparandabladet samarbetat med Lapin Kansa, Rovaniemi, Pohjolan Sanomat, Kemi samt Kaleva, Uleåborg, i annonssammanhang men inte redaktionellt.

Ruijan Kaiku söker i första hand efter ett redaktionellt samarbete med motsvarande medier i Tornedalen och Malmfälten för att få texter på meänkieli. En utmaning är att skaffa tillräckligt intressant stoff från hela det språkliga området, som sträcker sig från kärnområdet Ruijan i Norge ner till Bottenviken i Sverige och Finland. Tor Sara, som är vd för Ruijan Kaiku menar att tidningen är intresserad av att t.ex. upprätta utbytesavtal för stoff på kvänska och meänkieli med andra tidningar i Sverige och Finland. Ett skäl är svårigheten att hitta skribenter som behärskar kvänska. Tidningen har redan samarbetat med skribenter ifrån Tornedalen. I övrigt finns samma problematik kring tryck, distribution och elektronisk distribution som för de samiska tidningarna.

4.8 Texter på meänkieli extra kostnadskrävande

Produktion av material på meänkieli jämfört med finskspråkigt material är mer personalkrävande. En publikation på meänkieli behöver stå på en större andel självständigt producerat material. Ett problem är också att antalet skribenter, som behärskar meänkieli och även kan arbeta som nyhetsreportrar, är begränsat.

4.9 E-tidning på meänkieli

På samma sätt som för samiska tidningar är det enklare att genomföra ett gränsöverskridande tidningssamarbete genom att etablera en e-tidning. Ett problem är samma som för papperstidningar, tillgången på personal för att kunna leverera så intressant nyhetsmaterial, att läsarna är beredda att betala för materialet. Tekniken gör det möjligt att halvera kostnaden för en prenumeration. För övrigt gäller samma problematik och möjligheter som motsvarar samiska tidningar.

4.10 Haparandabladets remissyttrande till Pressutredningen 2004

Haparandabladet lämnade 2004 ett remissyttrande till Pressutredningens betänkande SOU 2006:8. Synpunkterna gällde innehåll skrivet på svenska, distribution bara till 90 procent inom Sverige, gränsen för eget redaktionellt innehåll och begränsat driftsstöd. Regeringen fann ingen anledning att beakta dem. Förhållandena, som Haparandabladet skriver om, gäller dock fortfarande. Därför finns anledning att åter framföra dem.

> *Ur remissyttrandet:*
>
> **Innehållet skrivet på svenska språket**
> Haparandabladet anför att kostnaden för etablering av en dagstidning är hög. Bestämmelsen att 90 procent av innehållet ska vara skrivet på svenska hindrar etablering av tidningar på minoritetsspråk i Sverige.
>
> Regeringen 2010 vidtar ingen förändring.
>
> **Distribution bara till 90 procent inom Sverige**
> Haparandabladet anför att kravet på att 90 procent ska distribueras inom landet utgör en allvarlig begränsning för tidningar som verkar i gränslandet (Torneå) där grannlandets språk är minoritetsspråk i landet (Haparanda). Föreskrifterna hindrar Haparandabladet att expandera i Torneå. Gränsen för distribution bör sänkas till 50 procent.
>
> Presskommittén 2004 föreslår att bestämmelsen tas bort. Rätt till stöd ska dock enbart ges för de tidningar som sprids i Sverige. Tidningar på samiska och meänkieli föreslås dock kunna få stöd även för den abonnerade upplagan utanför Sverige.
>
> Regeringen 2010 vidtar ingen förändring. Den bedömer att stödtidningar som kan saluföras utanför Sverige öppnar möjligheter kan ha stora målgrupper i andra medlemsstater. Regering

erinrar dock om att det finska presstödet inte innehåller möjligheter att saluföra finska tidningar på minoritetsspråk utanför landets gränser. Regeringen bedömer vidare att det är tveksamt om förslaget kommer att få önskad effekt. Enligt regeringen bör därför förslaget inte genomföras.

Eget redaktionellt innehåll
Haparandabladet anför att bestämmelsen att en dagstidnings egna redaktionella innehåll ska utgöra minst 51 procent av dess totala innehåll hindrar redaktionell samverkan med andra tidningar. För att sänka personalkostnaderna bör gränsen sänkas till 30 procent. Det skulle ge lokala tidningar möjligheter att satsa på lokalt material medan regionalt material och riksmaterial skulle kunna köpas in. En begränsning när det gäller att producera nyheter på meänkieli är att det finns få personer som är både journalister och meänkielikunniga att det räcker för att utöva skriftspråk.

Regeringen 2006 föreslår att kravet på eget redaktionellt innehåll höjs till minst 60 procent. Konstitutionsutskottet 2009 beslutar höja gränsen från minst 51 till minst 55 procent. Riksdagen 2010 går på konstitutionsutskottets förslag och försämrar möjligheterna ytterligare.

Begränsat driftsstöd
Formuleringen kring begränsat driftsstöd, som gäller för Haparandabladet, bör ändras för en tidning vars innehåll är till minst 25 procent skrivet "på finska". Det bör ändras till "på de erkända svenska skriftspråken".

Haparandabladet anför också att det maximala beloppet för begränsat driftsstöd för tidningar som publicerar material på minoritetsspråk, bör höjas till minst angivna belopp för endagarstidningar. Sedan bör beloppet öka i takt med ökad periodicitet. Ett avgörande hinder för Haparandabladets utveckling är de regler som begränsar det maximala presstödet

Tvådagarstidningen Haparandabladet erhåller samma presstöd som en endagstidning och kan inte tillgodogöra sig höjt presstöd genom att öka utgivningsfrekvensen till tre dagar per vecka. Haparandabladet har 3 900 ex.

Regeringen 2010 vidtar ingen förändring.

4.11 Förslag till kommande presstödsutredning från STR-T

I presstödsutredningen bör inkluderas frågor som rör Sveriges ansvar när det gäller minoritetsspråkens möjlighet att fortleva och utvecklas. Detta inte minst mot bakgrund av att Sverige kritiserats av Europarådet för bristfälliga insatser när det gäller stödet till minoritetsspråken.

Synnerligen angeläget är att direktiven till utredningen innehåller skrivningar om att minoritetsspråkens utbredning inte är knuten till nationsgränser. Meänkieli talas på båda sidor om svenska och finska gränsen och även i Norge. Ett förslag till stödåtgärd måste därför möjliggöra samarbeten över nationsgränser mellan medieföretag och organisationer. Stödåtgärden måste också vara anpassad för att samarbeten eller insatser ska kunna dra nytta av stöd från andra berörda länder.

Motsvarande förhållande gäller förstås också för det samiska språket.

5. Förstudiens förslag

1. Sametingets förstudie föreslår att det inrättas en ny typ av presstöd för tidningar på samiska och meänkieli likt det presstöd som finns i Norge för samiska tidningar med lägsta upplagenivå på 750 ex. För det svenska presstödet är lägsta nivå 1 500 ex. Förslaget gäller tidningar både på samiska och meänkieli. Utan förändring kan inte en tidning skriven helt på samiska kvalificera sig för svenskt presstöd. Förslaget underlättar i första hand för norska Ávvir att etablera sig i Sverige. Möjligen bör upplagegränsen i Sverige sänkas ännu mer till kanske 500 ex för att gynna etableringen av både en tidning på samiska och meänkieli. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (3.5.1)

2. Sametingets förstudie föreslår att det inrättas ett särskilt presstöd efter norsk presstödsmodell för lokala tidningar som har sidor på samiska och meänkieli. I Norge infördes möjligheten för lokaltidningar 2005, och det medgav att öronmärkt presstöd kunde utbetalas för sidor på lulesamiska. År 2008 utvidgades möjligheten till sidor på sydsamiska. Samma typ av presstöd finns i Finland efter att stödet godkänts av EU-kommissionen 2008. Om samma ordning redan tillämpas i Norge och Finland, finns det all anledning även för Sverige att införa den. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (3.3.1-3.3.6)

3. Sametingets förstudie föreslår att kravet slopas på att 90 procent av en tidnings upplaga ska vara spridd i Sverige för tidningar på samiska och meänkieli, i likhet med vad Pressutredningen 2004 föreslog. Regeringen 2010, prop. 2009/10:199, gick inte med på förslaget utan erinrade om att det finska presstödet inte innehöll sådana möjligheter att saluföra finska tidningar på minoritetsspråk utanför Finlands gränser. Bestämmelsen missgynnar norska Ávvir, vilket lett till att Lapin Kansa etablerat sig som en samisk tidning i Finland och i praktiken konkurrerat ut Ávvir. Frågan har åter blivit aktuell genom möjligheten att etablera en samisk e-tidning med abonnenter i båda länder. Förstudiens förslag är att återuppväcka Presstödskommittens förslag på att slopa regeln, eftersom den inte är anpassad för den samiska tidningsmarknaden, som bör betraktas som en enhet i Norden. Regeln är ett gränshinder för utvecklingen av tidningar på samiska och meänkieli. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (3.5.3)

4. Sametingets förstudie föreslår att Sverige och Norge sluter en överenskommelse, som inrymmer att Norge ger Ávvir möjlighet att expandera i Sverige mot att Sverige genom att avskaffa 90-procentregeln ger möjlighet för en kommande svensk sydsamisk tidning att expandera i Norge. Det skulle förhindra att det norska presstödet för Ávvir och Ságat urholkas så mycket vid etablering av en ny norsk sydsamisk tidning, att det slår undan grunden för deras existens. Skälet är att sydsamer i båda länder önskar en gemensam självständig sydsamisk dagstidning. Det gemensamma antalet abonnenter i Sverige och Norge skulle skapa det underlag som är nödvändigt för att uppnå lägsta upplaga i Sverige, enligt vad som krävs av de svenska presstödsreglerna. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (3.8.4)

5. Sametingets förstudie föreslår att kravet slopas på att en tidnings huvudredaktion ska ligga i Sverige vad gäller en samisk tidning. Regeln missgynnar norska Ávvir och tvingar tidningen till en komplicerad svensk bolagskonstruktion för att göra det möjligt att etablera en redaktion i Kiruna. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (3.8.1-3.8.3)

6. Sametingets förstudie föreslår att den kommande pressutredningen tittar närmare på frågan om stöd till varianter av e-tidningar, som skriver på samiska och meänkieli. Idag finns sådana lösningar som goda alternativ till en papperstidning. Ett exempel kan vara att svenskt presstöd ges till Ávvir för elektronisk distribution efter en etablering i Sverige. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (3.9.1-3.9.6)

7. Sametingets förstudie föreslår att kravet på egenproducerat innehåll bör förändras för att gynna samproduktion av tidningssidor mellan svenska och norska tidningar eller mellan tidningar som skriver på meänkieli. Idag måste 55 procent av innehållet vara egenproducerat. En sida som samproducerats av en norsk och en svensk tidning i det gränsöverskridande tidningssamarbetet, bör undantas från mätning för att sidan inte ska belasta svenska presstödstidningar, som vill publicera materialet, men som ligger nära det kritiska gränsvärdet. I Norge finns inget procenttal för egenproducerat innehåll. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (3.5.2)

8. Sametingets förstudie föreslår att kravet slopas på att en samisk tidning, som skriver på svenska, ska göra det "i huvudsak" på svenska. Nuvarande presstödsregler gör att en samisk tidning, som vill uppnå lägsta tillåtna upplaga 1 500 ex och sedan ytterligare utvecklas, aldrig kommer att våga skriva på samiska till mer än högst 10 procent, eftersom bestämmelsen förhindrar mer samisk text. Det enda alternativet för att få presstöd är att tidningen skriver på samiska i huvudsak, dvs till minst 67 procent, vilket aldrig kommer att ske. I Sverige finns definitivt ingen marknad för en samisk dagstidning, som skriver mer än 10 procent på samiska, såvida inte regeln ändras. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (3.6.1-3.6.3)

9. Sametingets förstudie föreslår att extra resurser tilldelas för språkvård, nyskrivna originaltexter och korrekturläsning vid etablering av en samisk dagstiding eller tidningssidor på samiska eller meänkieli. Särskild gäller det de mest hotade språkvarieterna. Texter i tidningar är språknormerande, vilket innebär att allmänheten mycket starkt påverkas av deras språk. Kostnaderna för tillräckligt god kvalitet blir därför höga. Det förutsätter att journalister, som själva behärskar språket, anställs och att man inte förlitar sig på översättningar. Vid ett gränsöverskridande tidningssamarbete måste samma nivå bibehållas på båda sidor. Nivån på presstödet får därför inte sättas för lågt. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (3.10.1-3.10.7)

10. Sametingets förstudie föreslår att presstödsförordningens formulering om begränsat driftsstöd, som gäller Haparandabladet, ändras från skrivet "på finska" till skrivet "på finska och meänkieli". Det skulle göra det möjligt att finansiera en reform som medger ökat presstöd till Haparandabladet för två sidor på meänkieli. Idag erhåller tvådagarstidningen Haparandabladet inte mer än det belopp som gäller för en endagstidning. För att täcka kostnaden för ett utökat innehåll på meänkieli föreslår förstudien att Haparandabladet får samma presstöd som vanliga tvådagarstidningar. Det innebär att beloppet höjs från 2 239 000 kr till 3 492 000 kr. Höjningen på 1 253 000 kr motsvarar kostnaderna för två sidor på meänkieli, enligt de beräkningar som Haparandabladet gjort. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan. (4.10, 5.1)

5.1 Kostnadsberäkningar

Kostnadsberäkning för 5-dagarstidning på samiska, Ávvir/Sverige

Underlag:
250 utgivningar per år, 18 sidor per utgivning i genomsnitt.

Kostnader:

Tryck	NKR	1 900 000	
Grafisk produktion	NKR	200 000	
Transport	NKR	380 000	
Porto	NKR	800 000	
Redaktionellt anställda	NKR	1 200 000	(tre årsarbeten à 400 000 NKR)
Summa	NKR	4 480 000	

Ett presstöd i Sverige för en papperstidning i Ávvirs storlek bör vara cirka 5 milj NKR om det ska vara intressant för Ávvir och andra professionella aktörer.

Kostnader: svensk 5-dagarstidning med redaktion i Kiruna, 18 sidor i genomsnitt, ca 4,5 milj NKR

Kostnadsberäkning för 5 dagars e-tidning på samiska, Ávvir

Grafisk produktion	NKR	200 000	
Redaktionellt anställda	NKR	1 200 000	(tre årsarbeten i 400 000 NKR)
Summa	NKR	1 400 000	

Kostnader: 5-dagars e-tidning med redaktion i Kiruna, ca 1,4 milj NKR

Intäkter, Ávvir/Sverige

Intäkter i form av abonnemang

Kalkylerat antal abonnenter

400 st à ca 1 000 kr	SKR	400 000

Intäkter: 5-dagarstidning, ca 400 000 NKR

Intäkter i form av annonser

För de samiskspråkiga tidningarna är annonsmarknaden marginell. Intresset för annonser på samiska är litet, eftersom det medför ett betydande merarbete såsom t.ex. att de måste översättas (Eli Skogerbö, Samiske medier, 2000).

Kostnadsberäkning för en 4-sidig tidningsbilaga, meänkieli, 2 dagar/veckan

Haparandabladet har gjort en kalkyl för en tidningsbilaga i sin ordinarie tidning.

Kostnader för en tidningsbilaga 2 dagar/veckan
Format: Tabloid
Omfång: 4 sidor
Färger: 4-färg
Upplaga: HB:s ordinarie upplaga

	Rörlig produktions-kostnad per vecka	*Rörlig produktions-kostnad per år*	*Fast kostnad per vecka*	
Tryckkostnader:	6 000	312 000		
Distributionskostnader:	1 000	52 000		
Distributionsadministration:	500	26 000		
Sidproduktion:	4 000	208 000		
Korsbandsproduktion:	500	26 000		
Redaktionsledning 0,5 tjänst:			300 000	
Journalistisk produktion 2,0 tjänst:			900 000	
Inköp frilansmateriel:			250 000	
Lokalkostnader:			50 000	
Teknik papperstidningsproduktion:			30 000	
Teknik digital produktion:			250 000	
Administration ekonomi/personal:			50 000	*S:a/år*
Summa kr		624 000	1 830 000	2 454 000

Extra kostnader för utökad distribution
I kalkylen bör också vägas in kostnader för att utöka distributionen av Haparandabladet, alltså kampanjer med utökad spridning samt försäljning av abonnemang. Gissningsvis kräver det 3-500 000 kronor per år.

Kostnadsökningar
För att vara långsiktigt hållbar bör kostnadsökningar med 2-4 procent per år läggas till kalkylen. Dessa kan troligen pareras genom löpande effektiviseringar till 1-3 procent per år.

Kostnader: 4-sidig tidningsbilaga i Haparandabladet, 2 dgr/veckan, ca 2,5 milj kr

Intäkter, Haparandabladet

Intäkter i form av abonnemang

Kalkylerat antal abonnenter
400 extra à ca 1 200 kr 480 000 kr

Intäkter i form av annonser
Annonsmarknaden på meänkieli bedöms som näst intill obefintlig.

Kostnadsberäkning för 1 tidningssida, meänkieli, 2 dagar/veckan

Kalkylen på 4 sid meänkieli ligger på 2,5 mnkr. Om man bryter ner det till 1 sida blir det grovt räknat 600 000 kr. En sida är kanske 30 procent av 2,5 mnkr, vilket blir 750 000 kr. För att få in en extra sida på meänkieli vid tryckningen måste man dock utöka tidningen stegvis med 4 sidor.

Vid små textvolymer kan det dock vara svårt att hitta skribenter som kan åta sig att skriva bara en sida i tidningen. Då bör man bör hitta en skribent som behärskar meänkieli i sitt skrivande men som också har ett annat jobb vid sidan om. Det är lättare att få personal till hela tjänster. I kalkylen räknar man 2 tjänster för 4 sidor. Om man bryter ner det till 1 sida, blir det inte 25 procent av personalkostnaderna utan drygt 30 procent, vilket blir 270 000 kr.

Kostnader: 1 tidningssida i Haparandabladet, 2 dgar/veckan, ca 750 000 kr.

Kostnadsberäkning för 1 tidningssida på samiska, 1 dag/vecka

Sydsamiska	
1 sida för Jämtlands län	600 000 kr
1 sida för Västerbottens län	600 000 kr
Lulesamiska	
1 sida för Norrbottens län	600 000 kr
Nordsamiska	
1 sida för Norrbottens län	600 000 kr

Kostnader: 1 tidningssida för 4 lokaltidningar, 1 dag/veckan, ca 2,4 milj kr

Intäkter, lokaltidning i Sverige

Intäkter i form av abonnemang

Kalkylerat antal abonnenter	
4 x 100 st à ca 2 400 kr	960 000 kr

Intäkter: 4 lokaltidningars ökade antal abonnenter, ca 960 000 kr

Intäkter i form av annonser

Erfarenheten från Norge och Lokalavisa NordSalten är att förhoppningarna att få in annonser för den samiska delen till väldigt liten grad uppfyllts.

5.2 Finansiering

Finansiering av Ávvirs expansion i Sverige

Kostnader för papperstidning: 4,5 milj NKR. Intäkter: 400 000 kr.
Kostnader för e-tidning: 1,4 milj NKR. Intäkter: 400 000 kr.

Förstudien föreslår en politisk överenskommelse med Norge om att norska Ávvir ges möjlighet att expandera i Sverige mot att en ny kommande svensk sydsamisk tidning tillåts expandera i Norge. Det skulle förhindra att det norska presstödet för Ávvir och Ságat urholkas på grund av etablering av en norsk sydsamisk tidning. Genom att den svenska tidningen får inräkna abonnenter i Norge skulle den få tillräckligt underlag på 1 500 ex för att erhålla presstöd i Sverige. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan.

Finansiering av tidningssidor på samiska

Kostnader 2 milj kr. Intäkter: 960 000 kr. Förstudien har inget förslag på finansiering. Den kommande presstödsutredningen föreslås titta på frågan.

Finansiering av tidningssidor på meänkieli

Två tidningssidor 2 dgr/veckan i Haparandabladet

Kostnader: 1,5 milj kr. Intäkter: 480 000 kr. Det begränsade driftsstödet för Haparandabladet höjs till vanligt presstöd för en tvådagarstidning, från 2 239 000 kr till 3 492 000 kr. Det ger ett höjt presstöd, 1 253 000 kr.

6. Kartläggning av medier som riktar sig till samer

I detta kapitel redogör förstudien för de medier som riktar sig till målgruppen samer och tornedalingar.

FINLAND

YLE Sápmi

http://yle.fi/sapmi/

YLE startade sina fasta samiska radiosändningar 1947. Hur många är anställda idag och hur många är journalister? Hur stor är budgeten?

YLE Sámi Radio

Nordsamiska
YLE Sámi Radio är det största nyhetsmediet på samiska i Finland och sänder måndag-fredag sex regionala nyhetssändningar och fem nordiska nyhetssändningar om dagen. Övrigt innehåll är features, samisk musik, kultur och underhållning, barnprogrammet Binna bánna, ungdomsprogrammet Kákáos, bibelläsning och samisk andlig musik. YLE Sámi Radio har också haft språkkurser på samiska. Radion har i stor utsträckning moderniserat det samiska språket genom att föra in många nya ord och uttryck.

Enare- och skoltsamiska
YLE Sámi Radio sänder särskilda program på enare- och skoltsamiska.

YLE Sámi TV

Nordsamiska
De nordiska samiska TV-nyheterna, Oddasat, har YLE Sámi Radio som medproducent och sänder i 15 minuter rikstäckande på YLE TV 1. Oddasat började sina sändningar 2002, när det redan hade sänts ett halvår i Norge och Sverige. I norra Lappland kan nyheterna ses på FST 5 och i hela Finland på FST 5:s digitala kanal.

Finska och svenska
Det nordiska nyhetsprogrammet Oddasat kan ses i hela Finland på FST 5:s digitala kanal med finska och svenska undertexter.

Nättidning och YLE Sápmi Areena

På YLE Sápmis nättidning "http://yle.fi/sapmi/" finns samiska nyheter på både nordsamiska och finska. Många av YLE Sápmis TV- och radioprogram kan ses och avlyssnas på YLE Sápmi Areena, "http://areena.yle.fi/haku". De nordiska TV-nyheterna Oddasat har textning på svenska.

Lapin Kansa

http://www.lapinkansa.fi/

Lapin Kansa är norra Finlands största finskspråkiga regionala dagstidning med en upplaga på 32 600 ex (2010). Tidningen kommer ut sju dagar i veckan. Lapin Kansa etablerades 1930 och skriver på finska men har ansökt om presstöd för att få skriva en sida på nordsamiska. Centralredaktionen ligger i Rovaniemi. Lapin Kansa ingår i mediekoncernen Alma Media Group sedan 1995, där Bonnier är storägare. Alma media är själv ägare i andra media, t.ex. av en betydande del i den kommersiella svenska TV-kanalen TV4.

Nordsamiska
I Finland finns ett selektivt presstöd för nationella minoritetsspråk svenska, samiska och romani. Den enda tidning som ansökt om det selektiva presstödet för samiska är Lapin Kansa. Ansökan gjordes i april 2011.

NORGE

NRK Sápmi

http://www.nrk.no/sapmi/

NRK Sàpmi är den störste samiska medieinstitutionen i Norden. Sedan 1992 är den en egen division i NRK, Norsk rikskringkasting, direkt underställd radiochefen med avdelningar, som producerar radio, TV, Internet och Text-TV. Sedan 1976 har NRK Sápmi sitt huvudkontor i Karasjok, där idag cirka 60 personer är anställda, varav journalister. Lokalkontor finns i Tana, Kautokeino, Kåfjord, Tromsø, Skånland, Tysfjord, Snåsa og Oslo, där totalt cirka 17 journalister arbetar. Totalt var cirka 90 st anställda 2008. Största delen av programutbudet är på nordsamiska, men det finns också en mindre del på lule- och sydsamiska. Ett program i veckan produceras på norska. Dessutom har NRK Sápmi en urfolksredaktion och ett nära samarbete med Kola Sámi Radio. Genom den stora satsningen på samiska betraktas NRK Sápmis programutbud som en viktig faktor för bevarande och utveckling av det samiska språket.

NRK Sápmi Radio

De första samiska radioprogrammen startade 1946 i Tromsö. Idag sänder NRK Sápmi Radio rikstäckande på FM, DAB - det digitala nätet och NRK Nettradio. Nyheter kan dessutom läsas på wap.nrk. Den totala sändningstiden var 2008 ca 1 750 timmar. Av det sändes kultur och underhållning 58 %, nyheter och aktualiteter 29 %, ungdom 5 %, sport 4 % och religion 4 %.

Nordsamiska
NRK Sápmi Radio sänder nyheter och andra program på nordsamiska alla dagar under året.

Lulesamiska
De första lulesamiska sändningarna började 1975 i samarbete med SR. NRK Sámi Radios lokalkontor togs i bruk i Tysfjord 1996.

Sydsamiska
De första sydsamiska sändningarna började 1973. NRK Sámi Radios lokalkontor i Snåsa öppnades 1996. Idag sänds nyheter och aktualiteter i 15 minuter på sydsamiska två gånger i veckan i

rikstäckande NRK P2. I Snåsa finns två heltidsanställda, en radio- och en videojournalist men ingen språkmedarbetare med sydsamisk kompetens av samma slag som finns på den nordsamiska redaktionen.

Norska
På fredager sänds det halvtimmeslånga norskspråkiga veckomagasinet "Rapport fra Sameland", som varje söndag kl. 22.30 sänds över riksnätet i NRK P1. Hur många arbetar med de sändningarna?

NRK Sápmi TV

De första första fasta samiska TV-sändningarna startade 1990 med ett månadsprogram. Drygt tio år senare, 2001, startade NRK Sámi Radio dagliga nyhetsändingar, Oddasat, tillsammans med SVT:s samiska redaktion. Året därpå kom YLE Sámi Radio med i det nordiska TV-samarbetet. NRK Sápmi producerade 2008 cirka 130 timmar TV-program, 69 % nyheter och aktualiteter, 25 % barn-TV, 3 % kultur, 2 % fakta och 1 % religion.

Nordsamiska
Oddasat sänds 15 minuter måndag-fredag med undantag för sommar och juluppehåll. Innehållet är samiska nyheter men också urfolksnyheter och viktiga nordiska in- och utrikesnyheter. Oddasat textas till norska och sänds över riksnätet NRK P1. Programmet är också tillgängligt på NRK Nett-TV. Ett annat fast program på samiska över riksnätet är Mánáid TV, som sänds tre gånger i veckan med repriser med undantag för sommaren. NRK Sápmi gör också ett månatligt magasinsprogram Árdna med varierande innehåll.

Lulesamiska
En journalisttjänst flyttades från huvudredaktionen till Tysfjord 2007.

Sydsamiska
Lokalkontoret i Snåsa blev 2007 förstärkt med en videojournalist, som producerar TV-inslag på sydsamiska en gång i veckan i rikstäckande NRK P1. Sedan oktober 2008 har dock tjänsten varit vakant på grund av permission. NRK Sápmi har haft svårt att rekrytera sydsamiska journalister, vilket gjort att det sällan funnits TV-nyheter på sydsamiska. Uppdatering av text-TV-sidorna och nätpublicering har därför inte heller prioriterats.

Norska
NRK Sápmi textar alla TV-program till norska.

NRK Sápmi Nett-avis
NRK Sápmis nättidning "http://www.nrk.no/sapmi/" skriver enbart på norska.

NRK Nett-TV och Nett-radio
NRK Sápmis alla TV- och radioprogram kan ses och avlyssnas på NRK Nett-TV och Nett-radio.

Tekst-TV Sápmi
På Tekst-TV Sápmi "http://nrk.no/tekst-tv/480/" presenteras korta nyheter på alla språk, nord-, lule- och sydsamiska och norska.

Ávvir

http://www.avvir.no/

Avvir har en upplaga på ca 1 270 ex (2010) och kommer ut fem gånger i veckan. Cirka 2-3 procent prenumererar på Ávvir som e-tidning. Ávvir etablerades 2008 genom en sammanslagning av Áššu och Min Áigi, varvid den nya tidningen övergick till fem dagar i veckan. Tidningen skriver bara på nordsamiska. Centralredaktionen ligger i Karasjok och reportar finns i Alta, Tromsö, Kautokeino, Karasjok och Lakselv. Ávvir ges ut av Sami Aviisa AS, som till en tredjedel ägs av Nord Avis AS, till en tredjedel av Arbeiderpressen i Norge och till en tredjedel av lokala ägare. Bolaget håller till i Mediehuset Altaposten i Alta och vd är Tor Sara. Ávvir ger ut tidningen som e-tidning, men upplagan är inte stor.

Nordsamiska
Ávvir mottar cirka 12 milj. NKR i samiskt presstöd. Det samiska språket den stora utmaningen. Efter att Ávvirs ekonomi stabiliserats, arbetar tidningen idag främst med den redaktionella delen och språket för att öka antalet läsare. Då är även åtgärder i Sverige och Finland viktiga för tidningen. Ávvirs problem på hemmaplan är stora svårigheter att skaffa journalister med bra språklig kompetens. Tidningen känner i hög grad av att NRK, som är stor arbetsgivare och tar alla talanger på marknaden. Ávvir bedömer att en utvidgning av tidningens täckningsområde till Sverige skulle stärka inte bara tidningens position i Norge utan även avsevärt gynna det samiska språkets position allmänt i hela Norden.

Lule- och sydsamiska
Ávvir har avsagt sig ansvaret att skriva på sydsamiska och har enbart ett fåtal abonnenter på lule- och sydsamiskt område.

Ságat

http://www.sagat.no/

Ságat har en upplaga på 2 730 ex (2010) och kommer sedan 2008 ut fem dagar i veckan. Tidningen etablerades 1981 och är en norskspråkig samisk tidning. Centralredaktionen ligger i Lakselv med 17 anställda (14,5 årsverk) och en tidningsdistributör. Ságat har distriktskontor i Tanabru, Evenes, Karasjok och underkontor i Nordre Troms, Snåsa och Syd-Norge. Ságat ges ut av Samisk avis AS, som ägs till 47 % av 51 nordnorske kommuner och fylkeskommuner, därav Porsanger kommun som största aktieägare, till 10 % samiska kulturorganisationer och till 43 % av cirka 450 små intresseorganisationer, som ingen har mer än 5 %.

Norska
I en undersökning som Oslo universitet gjort har Ságat nämnts som en av de viktigaste nyhetskällorna som norskspråkiga har om samiska förhållanden. Ságat har cirka 150 abonnenter i det sydsamiska området och fick från Sametinget 85 000 NKR i bidrag för att etablera ett underkontor i sydsamisk miljö, men inte för att skriva specifikt på sydsamiska.

Lokalavisa NordSalten

http://www.nord-salten.no/

Lokalavisa NordSalten har en upplaga på cirka 2 650 ex (2010) och kommer ut en dag i veckan, varje fredag. Av abonnenterna finns ett 20-tal i Sverige. Tidningen etablerades 1996 och är en norskspråkig tidning, som verkar i lulesamiskt område med en lulesamisk befolkning på omkring 1 000 personer.

En sida i varje nummer är på lulesamiska. Redaktionen ligger i Innhavet. Täckningsområdet är främst kommunerna Hamarøy, Tysfjord och Steigen. Upplagan är större än det finns hushåll i kommunen. Hamaröy kommun hyser redaktionen och Tysfjord kommun är det enda lulesamiska språkförvaltningsområdet i Norge sedan 2006. Tidningen ges ut av Lokalavisa NordSalten AS. Sedan 2002 är bolaget helägt av Börge Strandskog, som också är vd och ansvarig utgivare.

Lulesamiska
Lokalavisa NordSalten Startade utgivning av en sida lulesamiska i varje nummer 2003. Initiativ kom från det lulesamiska kulturcentret Árran. Första åren skedde publiceringen utan presstöd men tidningen fick projektstöd och etableringsbidrag från både Sametinget och departementet. Först 2005 inkluderades tidningen i ordningen med samiskt presstöd men bara med 1 procent av det totala produktionsstödet, cirka 130 000 NKR. Nordland fylkeskommun bidrog 2007 med 250 000 NKR för att inte projektet skulle läggas mer. 2008 ökades presstödet till 2 procent. Årliga kostnader beräknade Lokalavisa NordSalten 2008 till omkring 400 000 NKR fördelade på personalkostnader och ökade tryck- och distributionskostnader på grund av ökat genomsnittligt sidantal. Ett resultat av satsningarna var att tidningen ökade både sidantalet och upplagan. 2009 fick Lokalavisa NordSalten samiskt presstöd med 430 000 NKR. Idag ligger beloppet på 480 000 NKR.

Snåsningen

http://www.snasningen.no/

Snåsningen har en upplaga på 1 575 ex (2010) och kommer ut en dag i veckan, varje onsdag. Tidningen etablerades 1995, skriver på norska men har en sida på sydsamiska i varje nummer. Snåsningen har sin redaktion i Snåsa, där man har 3 fast anställda, 2 redaktionella medarbetare och frilansare. Tidningen såldes till Trönder-Avisa i september 2010. Täckningsområdet är Snåsa kommun, som har cirka 2 160 inv (2010), och når alla till 100 procent.

Sydsamiska
Snåsa kommun blev 2008 det första sydsamiska språkförvaltningsområdet i Norge. Året efter, i juli 2009, började Snåsningen införa 1 sida redaktionellt stoff på sydsamiska, men bara översättningar av texter som står på norska i en annan del av tidningen. Översättningen görs av kommunens språkkonsulent, för vilket tidningen betalar cirka 100 000 NKR.

Daerpies Dierie

Daerpies Dierie har cirka 750 abonnenter i Norge och lika mycket i Sverige, totalt cirka 1 500 ex. Den totala upplagan är 4 500 ex, eftersom tidskriften även följer med som bilaga i Kyrkans tidning i Härnösands stift. Daerpies Dierie kommer ut fyra gånger om året. Tidskriften etablerades 1997 efter ett fyraårigt Interreg-projekt. Artiklarna är skrivna på norska, svenska och sydsamiska, men i huvudsak på norska. Daerpies Dierie ges ut i Snåsa men trycks i Sverige. Redaktör och ansvarig utgivare är Bierna Leinie Bientie. Huvudman är Samisk menighet i sörsamiskt område i Norge och Referensgruppen för sydsamiskt församlingsarbete i Härnösands stift. Innehållet berör sydsamiska frågor kring kyrkoliv, kultur och nyheter. Tidskriften stöds av Nidaros bispedömmeråd, Sametinget i Norge, Härnösands stift och Svenska kyrkan.

Daerpies Dierie har gjort flera ansökningar om samiskt presstöd som kulturtidskrift men fått avslag. Hade den varit en dagstidning hade dess upplaga på 750 ex varit tillräckligt för att kvalificera sig, men med enbart fyra utgivningar utkommer den för sällan för det. Försvårande har varit, att DD inte heller kunnat bedömas som ett självständigt medieutbud, då den saknat egen redaktör. Efter att det statliga kulturstödet överfördes från presstödsförvaltande myndighet till Sametinget 2009, har det gjorts en annan bedömning av tidningen. Sametinget betraktar Daerpies Dierie som mycket viktig, eftersom

tidskriften är resultat av ett av de få initiativ man har från sydsamiskt håll. Sedan två år tillbaka får Daerpies Dierie kulturstöd på 100 000 NKR. Ett krav är att en del av texten ska vara på sydsamiska.

Sydsamiska
Bara ett fåtal artiklar i Daerpies Dierie är skrivna på sydsamiska. Ur samiskt perspektiv kan DD ändå betraktas som en av de kvalitativt största leverantörerna av sydsamiska texter tillsammans med NRK Sápmi och SR Sámi Radio. Det är för att den når de flesta sydsamerna och därför att de sydsamiska texterna inte är översättningar.

Nuorttanaste

Nuorttanaste kommer ut 11 gånger om året och har abonnenter även i Sverige och Finland. Nuorttanaste etablerades 1898 och språket är nordsamiska och redaktionen ligger i Karasjok. Tidskriften trycks hos Ávvir. Ägare är en stiftelse bestående av Samisk kirkeråd, Norges samemisjon och Indre Finnmark prosti. Tidskriften skriver om kristenliv på evangelisk-luthersk grund och om samisk kultur. Nuorttanaste fick 2009 ett öronmärkt stöd på 250 000 NKR.

Nordsamiska
Från och med 2004 har allt stoff i Nuorttanaste kommit ut efter den nyaste samiska rättskrivingen. Fram till 2009 fick Nuortanaste öronmärkt bidrag över den statliga bidragsordningen för samiska tidningar och tidningssidor på samiska. Därefter överfördes driftstödet till Sametinget, som idag ger Nuortanaste medel över budgeten för samiska publikationer.

Ungdomsmagasinet Š

Ungdomsmagasinet Š kommer ut fem gånger om året. Magasinet skickas ut gratis till elever från åttonde klass och som undervisas i samiska. Norska Sametinget bidrar årligen med cirka 1, 5 milj NKR. Villkoret är att hela magasinet är på samiska, varav 20 procent på lule- och sydsamiska. Alla korrekturtjänster köps in. På grund av att texterna används i undervisningssammanhang bland ungdomarna är det extra viktigt att språket är korrekt och att man följer språknormeringen. Av texterna är därför 90 procent nya och i original. Redaktionen finns i Kautokeino och redaktör är Máret Ánne Sara. Utgivare är förlaget Iđut.

Nordsamiska
Övervägande del, upp till 80 procent av artiklarna får skrivas på nordsamiska.

Lulesamiska
Redaktionen kämpar hårt för att få nyskrivna texter på originalspråk. Det stora problemet har varit att få redaktionellt material på lulesamiska. Ibland har översättning och korrektur kostat mer än själva produktionen av stoffet. Utan ansträngningarna skulle magasinet inte fortsätta få bidrag.

Sydsamiska
Efter stora ansträngniingar att skaffa redaktionellt material på sydsamiska har man prioriterat rekrytering av fasta medarbetare och sedan 2009 haft en sydsamisk journalist på halvtid i Oslo. Ungdomsmagasinet köper tjänster av en korrekturläsare, som inte bara läser korrektur utan även bedriver språktvätt genom att föreslå ändringar av meningsbyggnaden och hur man ska utrycka olika meningar.

Gába

Gába kommer ut fyra gånger om året och har abonnenter även i Sverige och Finland. Tidskriften etablerades 1996 och språket är nordsamiska och norska. Man skriver också på sydsamiska, lulesamiska och svenska. Gába ges ut i Karasjok av Samiskt KvinneForum. Tidskriften är ett projekt och har ingen fast anställd. Redaktör och projektledare är Gudrun E E Lindi. Gába skriver om kvinnors vardag i det samiska samhället i reportage, intervjuer, noveller, dikter och bokanmälningar. Gába upplever sig ha fått ett gott mottagande hos både samiska och icke-samiska miljöer, eftersom tidskriften också kan läsas med behållning av enbart norskspråkiga.

Alla tre samiska skriftspråk
Gába finansieras over Sametingets budget i Norge med cirka 500 000 NKR. Gába mottar også driftsstöd över Sametingets budget för samiska publikationer, vilket förutsätter att det i rimlig grad publiceras stoff på alla tre samiska skriftspråk. Tidskriften har i huvudsak använt sig av översättningar.

SVERIGE

SR Sámi Radio

http://sverigesradio.se/sameradion/

De första samiska programmen sändes i Sveriges Radio 1952 och var på svenska. Det första fasta programmet på samiska kom 1965. Idag är Sameradion en egen kanal under Sveriges Radio P2. Huvudredaktionen ligger sedan 1973 i Kiruna. Idag har Sameradion 14 tillsvidareanställda och 2 programanställda. Ett nära samarbete har utvecklats med de övriga samiska stationer på nordkalotten, NRK Sápmi, YLE Sámi Radio och Kola Sámi Radio. Sameradion har nordsamiska som huvudspråk, medan en mindre del av utbudet är på lule- och sydsamiska och på svenska. Totalt sänder Sameradion 9 timmar i veckan, varav 4 timmar rikssändningar över P2-nätet och 5 timmar regionala sändningar över P4-nätet (Radio Norrbotten, Radio Jämtland och Radio Stockholm). Sameradion har i genomsnitt 26-32 000 lyssnare per dag på FM-nätet. Förutom nyheter och aktualiteter sänder man kultur, sport, underhållning, debatt, barnradio, ungdomsradio och reportage. Programmen kan också avlyssnas över hela landet via Sameradions hemsida.

Nordsamiska
2002 inleddes ett samarbete med NRK:s och YLE:s samiska redaktioner och numera samkörs nyheter och program på nordsamiska över tre länder. Sameradion sänder på nordsamiska 2 timmar och 25 minuter i P2 mån-fre.

Lulesamiska
De första lulesamiska sändningarna började 1975 i samarbete med NRK Sámi Radio. Idag sänds lulesamiska två dagar varje vecka i 10 minuter över P6 Stockholm samt P2 regionalt över Norrbotten, Västerbotten och norra Jämtland. De repriseras senare i webbkanalen SR Sápmi. Sänds lulesamiska över P4 Norrbotten? Hur mycket sänds totalt? Hur mycket tjänster finns? Procentandelar?

Sydsamiska
Sameradion sänder sydsamiska två dagar varje vecka i 10 minuter över P2 riksnätet. De repriseras senare i webbkanalen SR Sápmi. Två dagar varje vecka sänds sydsamiska i 15 minuter regionalt över P4 Jämtland men utan reprisering. För de sydsamiska sändningarna har Sameradion reserverat en halvtidstjänst, men tjänsten är obesatt. På grund av rekryteringsproblemen är de sydsamiska sändningarna samma som i NRK Sápmi, varför Sameradion känt sig tvungna att köpa NRK:s sydsamiska sändningar för att över huvud ha ett utbud på sydsamiska. Kanalen har inte haft egna

sydsamiska medarbetare sedan hösten 2008. Det finns alltså väldigt lite eller inget stoff alls från svensk sida i sändningarna.

Svenska
Sameradion sänder nyheter på svenska över riksradion mån-fre P2 i 10 minuter fm och 5 minuter em. Till det kommer ett sammanfattande magasinsprogram och ett ungdomsprogram på söndagar i 1 timme över samma kanal.

Nättidningen Oddasat

http://sverigesradio.se/sameradion/
Sameradions hemsida Oddasat drivs gemensamt med SVT Sápmi. Den är på svenska utom några enstaka artiklar. Den och hade i november 2009 cirka 56 000 besökare, i december 2009 cirka 47 500 besökare.

Webbradion SR Sápmi

http://sverigesradio.se/sameradion/
Sameradions webbradio SR Sápmi sänder 24 timmar, varav 2 timmar tillsammans med NRK Sápmi. Webbkanalen hade i augusti och november 2009 cirka 3 800 lyssnare.

SVT Sápmi

http://svt.se/oddasat/

SVT började bygga upp en samisk redaktion i Kiruna 1982. 1994 startade man det samiska barnprogrammet Mánáid. De första dagliga nyhetssändningarna, Oddasat, startade 2001 i SVT 2 i början tillsammans med NRK Sámi Radio och året efteråt med YLE Sámi Radio. Ett projekt med Kola Sámi Radio startade 2001 men lades ned 2010 av brist på medel. SVT Sápmi har nordsamiska som huvudspråk. På lule- och sydsamiska finns bara enstaka inslag. SVT Sápmi gör ingen skillnad mellan de samiska språken, därför att det inte finns med i uppdraget från staten. Oddasat sänds i huvudsak på nordsamiska men har inslag på sydsamiska. För språkvård har man en delad tjänst med Sameradion till 2012. Omsättning 15 milj kr, men mycket av tekniken bekostas av centrala medel. SVT Sápmi har 14,6 tjänster, varav 2 undertextare, 3 fotografredigerare, en halv adminstratör. Resten är reportrar, redaktörer och redaktionschef (från jan 2011). Programkategorier: nyheter ca 60 tim, samhällsprogram 6-8 x 30 min, barn-TV 30x15 min. Repriseringar tillkommer i några fall. SVT Sápmi har haft ett redaktionellt nyhetsarbete tillsammans med Sameradion sedan 2009.

Nordsamiska
SVT Sápmi sänder huvudsakligen på nordsamiska, ca 7-8 tjänster.

Lulesamiska
SVT Sápmi har just nu ingen lulesamisk journalist. Problemet är att hitta någon som kan språket och har journalistisk bakgrund.

Sydsamiska
Sedan 2008 har SVT Sápmi en sydsamisktalande reporter, som gör 1-2 reportage/vecka från Östersund.

Svenska
Svt Sápmis alla TV-program, har svenska undertexter.

Nättidningen Oddasat

http://sverigesradio.se/sameradion/
SVT Sápmis nättidning drivs gemensamt med SVT Sápmi sedan 2010 och är en växande sektor.

SVT Play, Oddasat

http://svtplay.se/t/102985/o__asat
SVT Sápmis nyhetsprogram, Oddasat, kan ses på SVT Play. Där finns också Text-TV-sidor 250-259 sedan 2011.

Samefolket

http://www.samefolket.se/

Samefolket har en upplaga på cirka 1 300 ex. och utkommer sedan 1958 en gång i månaden. Tidskriften etablerades 1918 och har svenska som huvudspråk med en mindre del av redaktionell text på samiska. Samefolkets utgivningsort är i Norrbottens län. Samefolket har två anställda journalister. Ansvarig utgivare är Katarina Hällgren. Samefolket ägs av en stiftelse med Samernas riksförbund och Same Ätnam, som utser styrelse. Ändamålet med verksamheten är att Samefolket ska vara förbindelseorgan mellan olika samegrupper, sprida kännedom om samiska förhållnaden och vara ett diskussionsforum.

Svenska
Samefolkets båda journalister skriver enbart på svenska. Samefolket är till cirka 60 % bidragsfinansierad genom medel från Samernas kulturråd. För budgetåret 2011 var bidragets storlek 1,4 milj. kr. Hur är det med svenskan egentligen?

Samiska
Ett krav från Samernas kulturråd för bidrag till Samefolket är att minst 25 procent av det redaktionella materialet ska vara på samiska. Samefolket har tagit fram en språklig handlingsplan, som tidskriften söker följa, men en tveksamhet har uppstått med anledning av indikatorer, som pekar på att tidskriften tappar läsare på grund av språkkravet. Översättningskostnader, som tidskriften inte fått tillräcklig kompensation för, när kravet infördes, har hindrat andra satsningar i verksamheten, vilket gjort att tidskriften tappat attraktionskraft.

Nuorat

http://www.nuorat.se/

Nuorat har en upplaga på cirka 800 ex. och kommer ut fyra gånger om året. Tidskriften etablerades 1975 och skriver på både svenska och samiska. Sametingets krav är att 25 procent av tidningen ska vara på samiska, men Nuorat har cirka 30-40 procent. Nuorat har en fast anställd journalist, medan redaktionen i övrigt består av uppdragsarvoderade skribenter. Ägare är den ideella föreningen med samma namn.

Samiska i allmänhet
Nuorat har målsättningen att 50 procent av innehållet ska vara på samiska, varav alla de samiska skriftspråken ska finnas med i varje nummer. Cirka 20 - 30 procent av budgeten går till översättning. Nuorat är en fristående ungdomstidning och finansieras delvis genom kulturbidrag från Samernas kulturråd och Statens kulturråd. Ett krav från kulturrådet har varit att minst 25 procent av det redaktionella innehållet ska vara på samiska. Tidskriften önskar att Sametinget gynnade dem som skriver mera på samiska och beklagar att stödet inte ökat i takt med kraven.

Lule- och sydsamiska
Nuorat erfar att det är mycket svårt att få tag på originaltexter på lule- och sydsamiska. Samiska översättare är mycket dyra.

7. Kartläggning av medier som riktar sig till tornedalingar

FINLAND

Tidningar

I dagsläget finns inga tidningar som skriver på meänkieli i Finland enligt utredningens kontakter med Finska Tidningarnas Förbund. De kontakter utredningen haft med Lapin Kansa och Pohjolan Sanomat visar att frågeställningen om gränsöverskridande tidningssamarbete är intressant och att det idag sker en bevakning av nyheter på den svenska sidan, främst av tidningen Pohjolan Sanomat.

NORGE

Ruijan Kaiku

http://www.ruijan-kaiku.no/

Ruijan Kaiku är en fristående nyhetstidning för kväner, norskfinnar och finländare i Norge. Upplagan är på ca 500 ex, av vilka 35 ex 2009 gick till Sverige och 125 ex till Finland. Tidskriften kommer ut 12 gånger om året, vilket är var femte vecka. Ruijan Kaiku etablerades 1995 och skriver på norska, kvänska och finska. Även meänkieli och svenska förekommer i en del artiklar. Ruijan Kaiku har utväxlat artiklar med svenska MET-avisi. Fördelningen av språken är i cirka 50 % norska, 25 % kvänska och 25% finska. Nästen allt stoff är unikt och egenproducerat. Redaktionen består av en journalist, som också är redaktör, Liisa Koivulehto, Tromsö. Utöver det har man flera frilansjournalister och andre bidragsgivare. Ruijan Kaiku ges ut av Ruijan Kaiku AS, som ägs av Nordavis AS till 66 % och Norske Kveners Forbund till 34 %. Nordavis AS driver også Mediehuset Altaposten och vd är Tor Sara. Målsättningen de sista femton åren har varit att mångdubbla de redaktionella resurserna så att Ruijan Kaiku kan bli en veckotidning.

SVERIGE

Sveriges Radio

Meänkieli
I Meänraatio produceras fyra nyhetssändningar samt 4 x 50 minuter Päiväntiimaa varje vecka. I den inryms 15 inslag inklusive ett barnprogram. Utöver detta sänds Finnmix 1,5 timme varje vecka. Under söndagarna sänds 1,5 timme på meänkieli i P2/P6, detta är oftast repriser på sändningar från Meänraatio. I SR Sisuradio sänds i genomsnitt hälften av inslagen från Meänraatio och ungefär 20 reportage/år sänds på finska sidan via finska YLE. Ungefär en gång per månad producerar finska YLE samt Meänraatio gemensamma reportage som sänds i Sverige och Finland.

Sveriges Television

Meänkieli
På SVT sänds ett barnprogram vid namn Fieteri och ett vuxenprogram vid namn Kexi. I produktionen av Fieteri och Kexi finns det två halvtidsanställningar. Programtid Fieteri: 10 gånger 15 min/år. I Fieteri används lokala ungdomar och barn till programmen, men att hitta dem är inte lika lätt. Idag finns inte många unga som kan meänkieli och har en historia att berätta. Programtid Kexi: 3 gånger 30 min/år.

Haparandabladet

www.haparandabladet.se

Haparandabladet har en upplaga på cirka 3 900 ex (2010). Antalet läsare cirka 15 000. Tidningen kommer ut tisdag och fredag. Tidningen emot ett begränsat på 2 239 999 kr, enligt en särskild paragraf som gäller för Haparanda. Haparandabladet etablerades 1882 och skriver på svenska, finska och meänkieli. Huvudredaktionen finns i Haparanda och lokalredaktioner i Hedenäset och Pajala. Haparandabladet är dominerande dagstidning i nedre Tornedalen och spridningsområdet är Haparanda, Övertorneå och Pajala kommuner. Tidningen har strax under 20 anställda. Ansvarig utgivare är Örjan Pekka. Ägare är Haparandabladet AB, som även producerar HBwebben.se och gratistidningen HBextra. Tidningen ser HBwebben.se som en produkt, som förlänger papperstidningen i den digitala världen.

Meänkieli
Haparandabladet publicerar en krönika på meänkieli av Bengt Pohjanen en gång i veckan. Tidningen upplever som en begränsning att få personer är både journalister och kan meänkieli. Det är också svårt att locka annonsörer. Haparandabladet har ett samarbete med Svenska Tornedalingarnas Riksförbund, som ger ut METavisi som bilaga 6-8 gånger per år. METavisi läggs också ut på Haparandabladets hemsida.

METavisi

http://hbwebben.se/

METavisi trycks i en upplaga på 6 000 ex, varav en del distribueras som bilaga i Haparandabladet en gång i månaden eller 6-8 gånger per år. METavisi etablerades 1983 och skriver på meänkieli och svenska. Tidskriften produceras av en frilansjournalist och verksamhetsledaren. Enstaka artiklar köps in vid behov. Ägare är Svenska Tornedalingarnas Riksförbund-Tornionlaaksolaiset, STR-T. Målgruppen är meänkielitalare, tornedalingar och STR-T:s medlemmar. Tidningen belyser nyheter och händelser som berör meänkielitalande. METavisi finansieras genom prenumerationer och ett periodiskt tidskriftsstöd på 75 000 kr från Statens Kulturråd. Tidskriften finns också tillgänglig på webben.

Meänkieli
METavisi skriver på meänkieli, men artiklar har också utväxlats med norska Ruijan Kaiku, som skriver på kvänska. Bristande läskunnighet gör dock att tidskriften främst haft äldre läsare. För att öka tillgängligheten har tidskriften lämnat magasinsformatet på 32 sidor och gjorts om till en bilaga på 4 sidor i Haparandabladet med modernare layout och tätare utgivning. Samarbetet var en följd av den kritik som Kulturrådet riktat mot METavisi och uppmaningen att tidskriften behövde förbättra sin kvalitet, tillgänglighet och distribution.

Tornedal.se

svenska http://www.tornedal.se/ och på finska http://www.tornionlaakso.com

Tornedal.se är en fristående webbtidning som producerar nyheter på svenska och finska om händelser i svenska och finska Tornedalen, där webbtidningen har ett annat namn, Tornionlaakso.com. Webbtidningen har funnits online sedan 2009 och syftet är att få finska och svenska språken mer jämställda och öka intresset för vad som händer på andra sidan gränsen. Tornedal.se drivs av entreprenören Greger Toolanen med hjälp av olika frilansmedarbetare, som kan uppdatera webbtidningen varje dag hemifrån.